

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK
YAŞANTILARININ PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE
MESLEKİ DOYUM İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Livanur ERYİĞİT

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

İstanbul-2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Livanur ERYİĞİT

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Dayanıklılık ve Mesleki Doyum ile İlişkisinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 12.07.2021

Sayfa Sayısı : 91

Tez : Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

Danışmanları

Dizin Terimleri : Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Dayanıklılık, Mesleki Doyum

Türkçe Özet : Yapılan araştırmanın amacı çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkisinin incelenmesidir.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Livanur ERYİĞİT

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK
YAŞANTILARININ PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE
MESLEKİ DOYUM İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Livanur ERYİĞİT

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

İstanbul-2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Livanur ERYİĞİT

.../.../2021

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Livanur ERYİĞİT'in "Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Dayanıklılık ve Mesleki Doyum ile İlişkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL
(Danışman)

Üye _____

Doç. Dr. Güzin Mukaddes SEVİNÇER

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2021

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırma, çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ili, Bahçelievler ilçesinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki 328 kadın ve 88 erkek olmak üzere toplam 416 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların kişisel bilgilerini toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Mesleki Doyum Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken Korelasyon Analizi, Bağımsız Gruplar İçin *t*-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve inkâr alt boyutu ile psikolojik dayanıklılık aile uyumu alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar, fiziksel istismar, aşırı koruma alt boyutları ile psikolojik dayanıklılık sosyal kaynaklar alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar ve fiziksel istismar alt boyutu ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmal alt boyutu ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyutu ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyutu ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyutu ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutu arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyutu ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutu arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Dayanıklılık, Mesleki Doyum

SUMMARY

This research was conducted to examine the relationship of traumatic experiences of childhood with psychological resilience and job satisfaction. Teachers working in the Bahçelievler district of Istanbul province constitute the universe of the research. A total of 416 teachers, 328 women and 88 men, in Bahçelievler district of Istanbul province forms the sample of the research. A Personal Information Form which aimed to collect the personal information of the participants, Childhood Traumas Scale, Resilience Scale for Adults, and Job Satisfaction Scale were used. Correlation Analysis, Independent Groups t-test, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) were used during data analysis. It was found as the research result that the physical neglect, emotional neglect, and denial sub-dimensions of the childhood traumas scale had a significant relationship in a positive direction with the family adjustment sub-dimension of psychological resilience. It was determined that emotional abuse, physical abuse, overprotection sub-dimensions of Childhood traumas scale had a significant relationship in a positive direction with the social resources sub-dimension of psychological resilience. It was determined that emotional abuse and physical abuse sub-dimensions of Childhood traumas scale had a significant relationship in a positive direction with the suitability for the qualification sub-dimension of Job satisfaction scale. It was determined that the emotional neglect sub-dimension of the childhood traumas scale had a significant relationship in a negative direction with the suitability for the qualification sub-dimension of Job satisfaction scale. A statistically significant relationship in a positive direction was found between the perception of future sub-dimension of psychological resilience scale and the suitability for the qualification sub-dimension of Job satisfaction scale. A statistically significant relationship in a negative direction was found between the family adjustment sub-dimension of the psychological resilience scale and the suitability for the qualification sub-dimension of Job satisfaction scale. A statistically significant relationship in a positive direction was found between the perception of future sub-dimension and the development opportunity sub-dimension of Job satisfaction scale. A statistically significant relationship in a negative direction was found between the family adjustment sub-

dimension of the psychological resilience scale and the development opportunity sub-dimension of the job satisfaction scale.

Keywords: Childhood Traumas, Psychological Resilience, Job Satisfaction

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
EKLER LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Varsayımları.....	6
1.7. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Ruhsal Travma	7
2.1.1 Çocukluk Çağı Travması Tanım ve Tarihçe.....	7
2.1.2 Çocukluk Çağı Travma Türleri ve İhmal.....	9
2.1.2.1 Fiziksel İstismar.....	9
2.1.2.2 Cinsel İstismar	10
2.1.2.3 Duygusal İstismar.....	11
2.1.2.4 İhmal	12
2.2. Psikolojik Dayanıklılık	12
2.2.1 Psikolojik Dayanıklılığa Etki Eden Faktörler.....	13
2.2.1.1 Risk Faktörleri.....	13

2.2.1.2 Koruyucu Faktörler.....	14
2.3. Mesleki Doyum.....	14
2.3.1. Meslek Doyumunu Etkileyen Faktörler	15
2.3.1.1 İçsel (Bireysel) Faktörler	15
2.3.1.2 Dışsal (Çevresel)Faktörler.....	17
2.4. İlgili Araştırmalar.....	18
2.4.1. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırmalar	18
2.4.2. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Araştırmalar.....	20
2.4.3 Mesleki Doyum ile İlgili Araştırmalar.....	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1. Araştırmanın Amacı.....	24
3.2. Araştırmanın Modeli	24
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	24
3.4. Veri Toplama Araçları	25
3.4.1 Kişisel Bilgi Formu	25
3.4.2 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)	25
3.4.3 Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ)	26
3.4.4 Mesleki Doyum Ölçeği.....	26
3.5. İstatistiksel Analiz.....	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Araştırma Bulguları.....	27
-------------------------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. Tartışma.....	46
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	55
KAYNAKÇA	57
EKLER.....	63

KISALTMALAR

ÇÇT	: Çocukluk Çağı Travması
ÇÇTÖ	: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
YPDÖ	: Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği
MDÖ	: Mesleki Doyum Ölçeği
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
WHO	: (World Health Organization) Dünya Sağlık Örgütü
UNICEF	: (United Nations International Children's Emergency Fund) Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sosyodemografik Değişkenler İçin Sayı ve Yüzde Dağılımının İncelenmesi	27
Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Genel Toplam Puanları ve Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu	29
Tablo 3. Cinsiyet Değişkeni için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi İle İncelenmesi	30
Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi İle İncelenmesi	32
Tablo 5. Cinsiyet Değişkeni için Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi İle İncelenmesi.	33
Tablo 6. Yaş Grupları için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	34
Tablo 7. Yaş Grupları için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi..	35
Tablo 8. Yaş Grupları için Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi..	36
Tablo 9. Medeni Durum Değişkeni için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	37
Tablo 10. Medeni Durum Değişkeni için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	38

Tablo 11. Medeni Durum Değişkeni için Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	40
--	----

Tablo 12. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyutları ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi.....	40
---	----

Tablo 13. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi.....	42
---	----

Tablo 14. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi.....	44
--	----

EKLER LİSTESİ

EK-A Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

EK-B Kişisel Bilgi Formu

EK-C Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

EK-D Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

EK-E Mesleki Doyum Ölçeği

EK-F Etik Kurul Onayı

ÖNSÖZ

Araştırmamda katkılarından dolayı tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL'e ve çalışmam süresince desteğini esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL'a teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Araştırma sürecim boyunca zorlandığım noktalarda fikirleriyle yol gösteren ve beni daima motive eden arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Koşulsuz sevgileriyle attığım her adımda yanımda olan, maddi manevi desteğini hiç esirgemeyen hayatımın en kıymetlileri babam Yusuf ERYİĞİT'e ve annem Emine ERYİĞİT'e, hayattaki en değerlilerim abim Oğuzhan ERYİĞİT'e ve kardeşim Serra ERYİĞİT'e sonsuz teşekkür ederim.

GİRİŞ

Çocukluk yıllarında bireyler birçok olumlu ve olumsuz yaşam olayı ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu yaşam olayları yalnızca çocuklukta kalmaz ve bireylerin erişkin dönemlerini de etkilemektedir. Çünkü yetişkin bir bireyin halihazırdaki yaşantısı, çocukluk çağında doğrudan veya dolaylı olarak yaşadığı olumsuz deneyimlerinden izler taşımaktadır. Olumsuz yaşam olayları genellikle travmatik durumları içermektedir. Çocukluk çağı travmatik yaşantıları olarak adlandırılan bu kavram; çocukların ruhsal ve bedensel gelişimini olumsuz bir biçimde etkileyen fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal ve fiziksel ihmal biçimleriyle şekil alan olumsuz içerikteki davranışlar ve yaşam olayları olarak tanımlanmaktadır (WHO,2016).

Travmatik olaylar karşısında bazı kişiler ruh sağlığını kaybedebilmekte, iyileşmeleri zaman alabilmektedir. Bazı kişiler ise yaşamış oldukları olayların yarattığı olumsuz etkiden fazla etkilenmeyerek baş edici stratejiler geliştirebilmekte ve mücadele edebilmektedir. Psikolojik dayanıklılık olarak adlandırılan bu kavram “uyum ve gelişime yönelik ciddi mağduriyetlere rağmen bireylerin olumlu sonuçlar elde edebilmelerini sağlayan süreç” olarak tanımlanmaktadır (Masten, 2001). Bu sebeple örseleyici bir olay karşısında, strese sebep olan semptomlar ile baş edebilme ve uyum sağlama sürecinde psikolojik dayanıklılığın son derece önemli rolü bulunmaktadır (Pak, Özcan, Çoban, 2017).

Psikolojik dayanıklılığa sahip olan bireyler mesleki yaşamlarında karşılaştıkları zorluklara karşı stres yönetimini sağlayarak ve çözümsel yaklaşarak baş etme mekanizmaları geliştirmektedirler. Bu baş etme becerilerini kullanabilen bireylerin mesleki doyumları da yüksek olabilmektedir. Mesleki doyum bir bakımdan kişinin psikolojik dayanıklılığının bir yansıması olarak tanımlanmaktadır. Mesleki doyum kişinin işi ve kişisel özelliklerinin birbiriyle uyumu ile ortaya çıkan, kişinin beklenti ve gösterdiği becerinin sonucudur.

Bu bilgiler ışığında araştırmamızda çocukluk çağı travmatik yaşantılarının, psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

Bu bölümde, araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın hipotezleri, araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları, araştırmanın varsayımları, ilgili kavramların tanımları ve kısaltmalarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Kişinin bedeninin veya bir yakınının tehlike ile karşılaşması, tehdit edilmesi ve zarar görmesi sonucunda mağduriyet ortaya çıkar. Oluşan bazı mağduriyet durumlarında ise travmatik bir durum oluşması söz konusudur. Oluşan travmatik durumlar ise gündelik talihsizliklerden farklı olarak kişinin fiziksel veya psikolojik bütünlüğüne bir tehdit unsuru olan endişe, çaresizlik ve dehşet gibi duygulara yol açan, gerilim veya ölüm tehlikesiyle çok yakın olma halidir (Gölge, 2005). Travma, zaman içerisinde birçok travmayı kapsayacak şekilde süregelen olgulara sahiptir. Sadece travma tanımı birden, umulmadık bir anda oluşan, kısa vadeli olguları örneğin trafik kazalarını, doğal afetleri ve bunun gibi olayları içerir iken çok değişkenli olarak çocukluk çağı istismar, ihmal, fiziksel, duygusal ve diğer sömürü biçimlerini de kapsar (Herman, 2007). Çocukluk dönemi travmaları kişinin tüm yaşamında derin kalıntılar bırakmaktadır. Çünkü yetişkin bir bireyin halihazırdaki yaşantısı, çocukluk çağında yaşadığı aracısız veya dolaylı olarak olumsuz deneyimlerinden izler taşır, kişinin çocukken yaşadıkları, duyguları çocuklukta kalmaz ve erişkin dönemi de işler (Cömertpay, 2019).

Geçmişte yaşanan travmatik durumlar ve karşılaşılan zorluklar karşısında kişinin kendini iyileştirebilmesi ve mücadele etmesi sonucunda süregelen yaşama uyum sağlayabilmesi kişiyi psikolojik olarak dayanıklı kişi yapar (Masten, 2001; Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000).

Psikolojik dayanıklılık olarak tanımlanan bu kavramın kapsamlı ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Birçok araştırma yer almış olan “resilience” kavramı “psikolojik dayanıklılık” (Basım ve Çetin, 2011), “kendini toparlama gücü” (Çetinkaya, 2018), “psikolojik sağlamlık” (Akar, 2018) gibi ifadelerle kullanılmaktadır. Bu çalışmada ise “psikolojik dayanıklılık” kavramı kullanılmıştır (Koç, 2020).

Çalışanların, iş yaşamında karşılaştıkları sıkıntılar, engeller ve giderek artan sorumlulukları gibi durumlarda psikolojik dayanıklılık etkeni devreye girmektedir. Psikolojik dayanıklılığa sahip olan birey hem özel hem de iş yaşamında ki problemler karşısında strateji geliştirebilen, stres yönetimini sağlayabilen bir birey olur. (Basım ve Çetin, 2011). Bu durumda mesleki doyum; bireyin aldığı eğitim ve edindiği bilgiler ile yeterliliklerini gösterebilmesi, problemlerini çözüme kavuşturması, ihtiyaçlarının karşılanması sonucu işine karşı geliştirdiği duygusal yansımasıdır. Mesleki doyum, bireyin psikolojik dayanıklılığına bağlı mesleki yaşamındaki ruhsal sağlığının bir tepkimesidir.

Bu bilgilerden yola çıkarak bu araştırmada çocukluk çağı travmatik yaşantılara sahip olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkileri araştırılacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, çocukluk çağında travma yaşayan bireylerin yetişkinlikte sahip oldukları psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkisinin olup olmadığını saptamaktır. Bu kapsamda görevini icra eden öğretmenler ile çalışılacaktır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ile alan çalışmalarına katkı sağlamak da hedeflenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Aile, çocuğun her türlü gelişiminden yükümlü, sevgi ve şefkat ile ihtiyaç ve bakımını karşılama sorumluluğunda olan en önemli yapıtaşdır. Bu ihtiyaçları karşılanmamış bireyler yetişkin olduklarında psikolojik ve gelişimsel sorunlarla karşılaşma ihtimalleri vardır (Büyükcebeci, 2019). Çünkü çocukluk çağında yaşanan olumsuz yaşantılar yaşandıktan sonra silinmez ve erişkin dönemlerini de etkiler. Bu olumsuz yaşantılar fiziksel, duygusal, ihmal veya istismar veya doğal afet, savaş ve kaza gibi yaşam olayları ile de çocukta travma yaratan durumlardır.

Psikolojik dayanıklılık olarak adlandırılan kavram geçmişte yaşanan örseleyici durumlar ve karşılaşılan zorluklar karşısında kişinin mücadele etmesi ve kendini iyileştirebilmesi sonucunda süregelen yaşama uyum sağlayabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Masten, 2001; Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000).

Mesleki yaşamlarına bakıldığında ise psikolojik dayanıklılığa sahip olan birey karşılaştığı zorluklar karşısında pes etmemekte ve baş etme mekanizmaları geliştirmektedir. Sorunlara karşı daha stratejik yaklaşmakta ve stres yönetimini sağlayabilmektedir. Mesleki doyum olarak adlandırdığımız olgu ise kişinin işi ve benliğinin birbirine uyumu ile ortaya çıkan bir olgudur. Mesleki doyum bir yönden de kişinin psikolojik dayanıklılığının bir yansımasıdır.

Değinen bilgiler doğrultusunda bireylerin çocukluk çağı travmaları, psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyumlarının birbiriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçlarla, öğretmenlik mesleğini icra eden bireylerin çocukluk yaşantılarının yetişkinliğe dek uzanan olumsuz sonuçlarının psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkisi ele alınarak sağlıklı bir dönüşüme hizmet edebilecek bir katkı hedeflenmiştir.

Bu kapsamda problem daha önce farklı değişkenler üzerinde çözümlenmiştir ancak çocukluk çağı travmalarının psikolojik dayanıklılık ve öğretmenlerin mesleki doyum ilişkisi üzerine alanda çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma, alana katacağı yeni bulgular bakımından, literatüre bir katkı sunmuş olacaktır. Ayrıca bu çalışma vesilesi ile elde edilecek veriler, problemin olası çözümünde etkili olacak unsurların belirlenmesinde alanda çalışanlara yardımcı olacaktır.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

“Bireylerin çocukluk çağına yaşadıkları travmaların psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyumları arasında anlamlı bir ilişki var mı?” sorusu çerçevesinde aşağıdaki hipotezler araştırılması hedeflenmektedir.

H¹: Çocukluk çağı travmaları ölçeği alt boyutları ile psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H²: Psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutları ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H³: Çocukluk çağı travmaları ölçeği alt boyutları ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H⁴: Mesleki doyum alt boyutları ile yaş düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H⁵: Psikolojik dayanıklılık alt boyutları ile yaş düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H⁶: Çocukluk çağı travmaları alt boyutları ile yaş düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H⁷: Çocukluk çağı travmaları alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H⁸: Psikolojik dayanıklılık alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H⁹: Mesleki doyum alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H¹⁰: Çocukluk çağı travmaları alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H¹¹: Psikolojik dayanıklılık alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H¹²: Mesleki doyum alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın temel sınırlılığı, araştırma yöntemlerinden biri olan, önemli ve oldukça yararlı görülen yüz yüze görüşme tekniğinin pandemi sürecinden dolayı kullanılamayacak olmasıdır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı verilerin ölçeklerle sınırlı kalacak olmasıdır. Araştırmanın diğer bir sınırlılığı ise araştırmanın İstanbul ili Bahçelievler ilçesi sınırları içerisinde olan devlet okullarında görev yapan öğretmenlere yapılacağı olmasıdır.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Bu tez araştırılırken birtakım varsayımlar kabul edilerek başlanmıştır. Çocukluk çağında bireyde meydana gelen travmatik yaşantıların yetişkinliğe ulaştığında psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyumuna etkisi vardır ve birbirleriyle ilişkilidir varsayımı doğru kabul edilerek araştırma bu varsayım üzerine şekillenecektir.

Çalışmanın diğer varsayımları;

- 1.Çalışmaya katılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ölçmek istediği özellikleri geçerli ve güvenilir şekilde ölçtüğü varsayılmaktadır.
- 3.Çalışmamıza katılan bireylerin sorulan sorulara doğru, tarafsız ve eksiksiz cevap verdiği varsayılmaktadır.

1.7. Tanımlar

•**Çocukluk Çağı Travmaları:** Çocukluk döneminde kişinin fiziksel, gelişimsel ve psikolojik bütünlüğünü sarsan ve bireyin ileriki yaşamında etkili olan durumlardır (Walker,1988).

•**Psikolojik Dayanıklılık:** Bireyin gelişim sürecinde risk faktörlerine maruz kalmasına rağmen olağan savunma düzenekleri ile kendine ait koruyucu mekanizmalarla uyum sağlamasıdır (Benard, 1991).

•**Mesleki Doyum:** Yapılan iş sonrası kazanılan maddiyatla beraber, kişinin çalışma esnasında aldığı içsel zevk ve haz miktarıdır (Eren, 2007).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Ruhsal Travma

Ruhsal travma, bireyin psikolojik bütünlüğünü tehdit eden, günlük işleyişini bozan, korku, çaresizlik hissi yaşatan olaylardır (Aker, 2012). Travmatik olaylar, beklenmedik bir anda gelen örseleyici olay karşısında bireyin olağan baş etme mekanizmalarını etkisiz hale getirir (İnci ve Boztepe, 2013).

Travmatik olaylar doğal afetler, şiddete maruz kalma veya tanık olma, iş kazaları, trafik kazaları, savaşlar, bir yakının ölümü veya hastalığı, tecavüz gibi meydana gelen yaşam olaylarıdır (Eskin, Akoğlu ve Uygur, 2006). Bunların yanı sıra fiziksel değil psikolojik olarak tehdit yaratan olaylar da örseleyici durum yaratabilirler. Başarısızlık, dışlanma, ihmal, terk edilme, boşanma gibi duygusal olarak zorlantılı yaşantılar da travmatik etkiye sahip olabilir.

Travmatik olaylar, yaşamda karşı karşıya olabileceğimiz durumlardır. Bazı kişiler bu durumlar sonucunda ruhsal ve fiziksel sağlıklarını kaybederken, bazı kişiler olumsuz duygular karşısında çözüm stratejileri geliştirerek başa çıkma mekanizması geliştirirler (Basım ve Çetin, 2011; Doğan, 2015). Bu uyum sağlayıcı davranışı geliştirenler psikolojik dayanıklılık olarak adlandırılan uyum gösterme ve baş edebilme becerisine sahip kişilerdir (Garmezy 1991, Luthar 1991, Werner 1995, Luthar ve ark. 2000, Masten 2001).

2.1.1. Çocukluk Çağı Travması Tanım ve Tarihçe

Çocukluk çağı, insan yaşamını büyük oranda şekillendirir. Çocukluk döneminde karşılaşılan herhangi bir zarar; yetişkinlik döneminde kişi için ruhsal ve davranışsal birçok probleme yol açar. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bir yetişkin tarafından, çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimini olumsuz etkileyen bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlara çocuk istismarı tanımını yapmaktadır (Balta, 2005).

İstismar kavramı toplumdan topluma, disiplinler arası özelliklere göre farklılık gösterdiği için kapsamlı bir tanım yapmak güçtür (Herman, 2011).

İstismar türleri ve ihmal durumu ciddi kapsamda olumsuz sonuçları olan, hukuki ve tıbbi boyutlara sahip, ebeveyn veya çocuğa bakım sağlayan kişilerin ihmalkâr davranışları sonucunda ortaya çıkan, çocuğun gelişimde tehdit unsuru olan bir psikososyal sorundur (Kara, Biçer, Gökalp, 2004).

Çocukluk çağı travmaları; ihmal ve istismar sonucu ortaya çıkabileceği gibi; doğal afetler, kazalar, savaşlar veya bir ölüm kaybı yaşama ya da bunlardan bir tanesine tanık olma sonucunda da ortaya çıkabilir.

Unicef (2017)'in yaptığı araştırmaya göre, çocuklar en çok aileleri tarafından şiddete uğramaktadırlar. Araştırmadaki verilere göre, her 4 çocuktan 3'ü ebeveyn veya bakım veren kişi tarafından disiplin adı altında şiddete uğramaktadır. Yine aynı araştırmada on çocuktan altısına fiziksel olarak ceza verildiği ifade edilmiştir (Unicef, 2017).

Tarihte ilk defa çocuklarda cinsel ve fiziksel istismardan Paris Tıp Akademisi'nde 1860 Tardieu tarafından söz edilmiştir. Kempe ise istismara uğramış çocuklar için "battered child" yani "hırpalanmış çocuk" kavramını kullanmıştır (Kempe, 1985). Çocuklarda travma ise I. ve II. Dünya savaşlarında, savaşın önce yetişkinleri sonra da çocukları ciddi derecede etkilemesinin fark edilmesi ile gündeme alınmıştır. Savaşta ailesini kaybetmiş, şiddete uğramış, fizyolojik ihtiyaçları karşılanamayan çocuklar için onları korumaya yönelik birçok girişimde bulunulması çocukluk çağı travmaları alanında çok önemli gelişmeler olarak tarihe geçmiştir (Polat, 2001).

Türkiye'de yapılan bir araştırmaya göre, psikiyatri kliniğine gelen 183 kişinin katıldığı araştırmada, çocukluk yıllarında cinsel, duygusal ve fiziksel istismar türlerinden en az bir tanesine maruz kalma oranı %65,7 olarak bulunmuştur. Bu üç istismarın hepsine maruz kalan kişilerin oranı ise %6,1 olarak bulunmuştur (Örsel, Karadağ, Karaoğlu Kahiloğulları ve Akgün Aktaş, 2011).

Gelişmekte olan ülkelerde yaşayan kişiler doğal afet, savaş, kazalar, salgın hastalıklar, psikolojik şiddet gibi istismar türleri ve travmatik yaşantıları gelişmiş ülkelere göre daha fazla yaşarlar. Fakat literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların birçoğu gelişmiş ülkelere aittir (Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2001).

Literatür incelendiğinde çocukluk çağı travmaları, fiziksel istismar ve ihmal, duygusal istismar ve ihmal, cinsel istismar olarak 5 alt boyutta ele alınmaktadır.

2.1.2. Çocukluk Çağı Travma Türleri ve İhmal

“Ruhsal Bozukluklar Tanı Ölçütleri” (DSM-5) kitabında ihmal ve istismar tanımı “klinik ilgi odağı olabilecek diğer durumlar” başlığı altında;

“Çocuğa Kötü Davranma ve Çocuğu Boşlama Sorunları”

1. Çocuğa Bedensel Sömürü (Fiziksel İstismar)
2. Çocuğa Cinsel Sömürü (Cinsel İstismar)
3. Çocuğa Ruhsal Sömürü (Duygusal İstismar)
4. Çocuğu Boşlama (İhmal) olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca farklı kültürel bakış açıları olsa da son yıllarda gündemde olan bir diğer konu da, çocuk ihmal ve istismarı kategorisinde yer alan çocuk işçi ve çocuk gelinlerin konumudur (Limoncu ve Atmaca, 2018; Boran, Gökçay, Devecioğlu ve Eren, 2013; Bahar, Savaş ve Bahar, 2009).

2.1.2.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, çocuğa karşı bir yetişkin tarafından kasti bir şekilde uygulanan şiddettir. Yetişkin kimi zaman bu şiddeti çocuğu cezalandırmak için kimi zaman da çocuğu korkutup üzerinde otorite kurmak için yapar (Güner ve Şahan 2010).

Fiziksel istismar açısından bir çocuğun vücudundaki kızarıklık, çürük, morartı gibi etkenlere dikkat etmek gerekir (Koç, Halıcıoğlu, Akşit, 2014). Ayrıca çocuk son zamanlarda anormal bir şekilde okul çıkışında eve gitmek istemiyorsa, birisi tarafından zarar gördüğünü ifade ediyorsa, son zamanlarda aşırı öfkeli ve çevresine zarar verici davranışlarda bulunuyorsa dikkat edilmesi gerekir (Child Welfare Information Gateway, 2013).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü’nün (2006) yaptığı araştırmaya göre 27.647 annenin çocuklarına uyguladığı cezaların %81’i “azarlamak”, %36’sı “dövmek”, %10’u ise “odaya kapatmak” şeklindedir.

Fiziksel istismar yaşamış çocuklar ileriki dönemlerinde içe ve dışa dönük davranış sorunları ve psikolojik rahatsızlıklar ile karşı karşıya gelirler ve kendileri ebeveyn olduklarında çocukluklarında yaşadıkları istismarı kendi çocuklarına uygulamaları da büyük oranda öngörülür (Peltonen, 2010; Swenson, Kolko, 2000).

2.1.2.2. Cinsel İstismar

Çocuktan yaşça büyük bir kişinin kendi cinsel uyarımını sağlamak amacıyla çocuğu kullanması cinsel istismardır (Taner, Çetin, Işık ve İşeri, 2015). Cinsel istismar, 18 yaşından küçük olan çocukların arasında en az 5 yaş fark olan veya çocuğa bir erişkin tarafından her türlü cinsel ilişkiye girme durumunda kalması cinsel istismar olarak kabul edilmektedir (Bilir, Arı, Dönmez ve Güneysu, 1991). Ayrıca cinsel istismar, yalnızca yetişkin bir bireyin çocuğa uyguladığı istismar türü değildir. İki çocuğun arasındaki yaş farkı beş ise ve kasıtlı bir şekilde cinsel haz için bir girişimde bulunuyorsa bu da bir istismardır (İçeri, 2008; Alpaslan A.H., 2014).

Cinsel istismar farklı şekillerde oluşabilir;

a. Cinsel sömürü: Çocuk fuhuşunu kapsar.

b. Dokunulmadan cinsel istismarlar: Cinsel içerikli sözlü iletişim ve cinsel organını gösterme.

c. Cinsel dokunma: İstismar eden kişiye dokunma ya da kendisine dokunmasını sağlama.

d. Cinsel penetrasyon: Genital ve anal ilişki.

e. İnterfemoral ilişki: Sürtünme yolu ile istismar şeklinde olabilir.

Çocuğun son zamanlarda otururken veya yürürken zorlanması, içe dönük davranmaya başlaması, alt ıslatma problemlerinin bir anda ortaya çıkması, tanımadığı insanlara karşı çabuk bağ kurup bağlanması çocuğun cinsel istismara uğradığı ihtimalini düşündürebilmektedir ve gözlemlenmelidir (Child Welfare Information Gateway, 2013).

Çocuk cinsel istismarı, istismarı uygulayan kişinin saklaması ve fiziksel kanıt bulunmaması nedeni ile kimi zaman açıklığa kavuşturulamayan gizli kalabilen bir suçtur (Eren Gümüş, 2017).

2.1.2.3. Duygusal İstismar

Duygusal istismar, çocuğun ebeveyn veya bakım veren kişi tarafından çocuğa sürekli olarak değersiz, istenilmeyen, sevilmeyen mesajını veren ve buna yönelik davranışlarda bulunan ve bu davranışları normalleştirmesi ile gerçekleşen bir davranış kalıbı olarak kabul edilir (Kairys ve Johnson, 2002; Polat, 2007). Ailenin çocukları arasında ayrımcılık yapması, çocuk üzerinde aşırı kısıtlayıcı ve yoğun baskıya sebep olması, akranlarıyla kıyaslama ve küçük düşürücü ifadeler kullanma gibi davranışlar da duygusal istismardır (Kulaksızoğlu, 2002).

Duygusal istismar çocuklara en çok yapılan istismar türü olmasına rağmen fark edilmesi, yasal olarak kanıtlanması oldukça güç bir istismar türüdür. Sebebi herhangi bir şekilde somut olarak gözle görünür kanıtı olmaması ve zor gözlemlenebilir olmasıdır (Topbaş, 2004). Ülkemizde bu konuda yapılan araştırmaların geneline bakıldığında %78 gibi bir oran ile duygusal istismar ilk sırada yer almaktadır (İnandı, Sangün ve Turhan, 2006). Örsel ve arkadaşlarının (2011) 183 hastayla yaptığı çalışmada en az bir psikiyatrik tanıyı karşılayan kişilerin %81,6'sı duygusal istismara maruz kaldığını belirtmiştir.

Duygusal istismara uğrayan çocuklarda içe dönük kişilik yapısı, kendini yetersiz hissetme, yeme bozukluğu, uyku problemleri, aşırı pasiflik veya aşırı saldırganlık ve ayrıca kişilik bozukluğunun oluşma ihtimali fazladır (Demirkapı, 2013; Kara ve ark., 2004).

2.1.2.4. İhmal

Çocuk ihmali, ebeveynin veya bakım veren kişilerin çocuğun bakımına, beslenmesine, ihtiyaçlarına, eğitimine gerekli ilgi ve alakayı göstermeme, sevgisinden mahrum bırakma olarak tanımlanır (Polat, 2016).

İhmal, iki ana başlıkta toplanmaktadır. Bunlardan biri fiziksel ihmal diğeri ise duygusal ihmaldir. Fiziksel ihmalin duygusal ihmale göre fark edilmesi daha kolaydır (Polat,2007).

Fiziksel ihmal, çocuğun dışarıdaki tehlikelerden korunmaması, fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmaması ve önemsenmemesi yani sosyal olarak mevcut kaynakların çocuğa sunulmaması fiziksel ihmaldir. Duygusal ihmal ise, çocuğa gerekli

ilginin gösterilmemesi, çocuğa karşı mesafeli olup sevgisiz bırakılması örnek olarak gösterilebilir (Aral 2001).

İhmal ve istismarın en önemli farkı, ihmal istismara göre daha pasiftir ve gözlenmesi daha zordur (Dağlı ve İnanıcı, 2011).

Türkiye Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması'nda (2010) görüşülen çocukların en büyük şikâyeti kendilerine aileleri tarafından sevgi gösterilmediğidir. Bu da gösteriyor ki çocukların en çok maruz kaldığı ihmal türü duygusal ihmaldir.

2.2. Psikolojik Dayanıklılık

Bireyler yaşamış oldukları travma sonrasında davranış bozuklukları, anksiyete, depresyon, yaygın kaygı bozukluğu gibi psikolojik rahatsızlıklar geçirebilirler. İyileşmeleri zaman alabilir ve bu süreç yıpratıcı olabilirken bazı bireyler ise yaşadıkları üzücü olaylar karşısında daha çözümsel olabilirler veya olay karşısında daha iyi baş edebilirler ve kısa sürede yaşadıkları krizden çıkabilirler. Bu bireyler psikolojik dayanıklılığa sahiptirler (Doğan, 2015). Murphy (1987)'e göre psikolojik dayanıklılık, “bir çocuğun stresle ne ölçüde baş ettiği ve travmadan ne şekilde kurtulabildiği ile ilgili bir kavramdır.”

Psikolojik dayanıklılık olgusu dinamik bir süreç olmakla birlikte travma gibi, zorlu yaşam olayları gibi ya da bir risk karşısında sağlıklı uyum gösterme ve olağan savunma düzeneklerini kullanabilmeyi içerir (Garmezy, Masten ve Tellegen, 1984; Rutter, 1990, 1999; Doll ve Lyon, 1998).

Çocukluk çağında yaşanan olumsuz yaşantılar ile başa çıkabilmek ve çözüm yolları bulmaya çalışmak çocuğun dayanıklılığını arttırmaktadır. Çocuğun yetişkin bir birey olması ile birlikte psikolojik dayanıklılığı da gelişmektedir. Çocukluğunda psikolojik olarak zor zamanlar geçiren kişi bu zorlukların üstesinden gelebilmek için verdiği mücadele ile bu dayanıklılığı elde etmektedir. Böylece kişi yaşadığı stres ve benzeri olumsuzluklar ile mücadele etme gücünü kazanmaktadır (Kavi ve Karakale, 2018).

Psikolojik dayanıklılık, zorlu hayat mücadelesi karşısında dik durup kişinin kendisini başarılı bir biçimde toparlayacak gücünün ve yeteneğinin olmasıdır (Garmezy 1991). Psikolojik dayanıklılık, kişinin hayatındaki zorluklara karşı başarı veya uyum sağlama sürecidir (Hunter 2001).

Geçirilen travma, ailesel problemler, kişisel sorunlar ve mesleki sorunlar gibi aşırı stres durumlarına karşı, psikolojik dayanıklılık kişide önemli bir faktördür (Tusaie ve Dyer 2004).

Travmatik bir olay karşısında, strese sebep olan semptomların üstesinden gelebilme ve uyum sağlama sürecinde psikolojik dayanıklılığın son derece önemli rolü vardır. Bu sebeple kişinin ruh ve beden sağlıklarını muhafaza edebilmesi psikolojik dayanıklılık özelliğinin kişide var olması kişiye avantaj sağlar (Pak ve ark., 2017).

2.2.1. Psikolojik Dayanıklılığa Etki Eden Faktörler

Psikolojik dayanıklılık, bireyin yaşadığı olumsuz yaşantılar karşısında risk faktörleri ve koruyucu faktörlerin etkileşimi sonucunda ortaya çıkar (Kararımak, 2006).

Psikolojik dayanıklılığa etki eden faktörler “risk faktörleri” ve “koruyucu faktörlerdir”.

2.2.1.1. Risk Faktörleri

Birey ancak bir takım riskli koşullar altında olduğu zaman kişi için psikolojik dayanıklılığa sahip tanımlaması yapılabilir. Eğer birey çocukluğunda herhangi bir travma veya olumsuz olay yaşamadığı halde baş edebilirliği yüksek ise birey yetkindir veya uyumludur fakat bu birey psikolojik olarak dayanıklı değildir (Luthar, Cicchetti, Becker, 2000).

Risk faktörleri bireysel, ailesel ve çevresel olarak ele alınmıştır.

Bireysel risk faktörleri, prematüre doğum, genetik problemler, sağlık sorunları, olumsuz yaşam olayları, dürtü kontrol problemleri, bireyin özgüveninin yeterli düzeyde olmayışı, kaygılı kişilik yapısı, bireyin kendini ifade edememesi, akademik başarısızlık ve diğer davranış sorunlarıdır. Ailesel risk faktörleri ise anne ya da babanın hastalığı, ebeveynlerin boşanması ya da ayrı yaşaması, baskıcı veya dengesiz ebeveyn

tutumu, anne ya da babanın ölümü, aile içinde yaşanan istismar veya ihmal, maddi imkânsızlıklar gibi durumlardır. Çevresel risk faktörleri ise, savaşlar, doğal afetler, göç, toplumsal şiddet, düşük sosyoekonomik düzey, güvensiz sosyal çevre, akran zorbalığı, eğitim yetersizliği gibi durumlardır (Gizir, 2007).

2.2.1.2. Koruyucu Faktörler

Psikolojik dayanıklılığa etki eden koruyucu faktörler, kişinin yaşadığı olumsuz olaylara karşı kişiye karşı oluşabilecek riskleri azaltan ve bu süreçte kişinin psikolojik dayanıklılığını güçlendiren etmenlerdir (Masten, 1994).

Koruyucu faktörler de risk faktörleri gibi bireysel, ailesel ve çevresel olarak ele alınmıştır. Bireysel koruyucu faktörler, pozitif bakış açısı, yeterli düzeyde özgüven, yüksek öz saygı, problem çözme becerisine sahip olmak, hayata karşı umutlu olma, öz farkındalığı gelişmiş olma, çözüm odaklı olma gibi etkenlerdir. Ailesel faktörler ise, destekleyici bir anne babaya sahip olmak, iletişimi güçlü aile yapısı, çocuğa yönelik aile beklentilerinin gerçekçi olması gibi etkenlerdir. Çevresel koruyucu faktörler ise, akran desteği ve etkileşimleri, etkili toplumsal kaynaklar, sosyal ve kültürel etkinlikler, iyi bir okula sahip olmak gibi faktörlerdir (Balcı, 2018; Gizir, 2007; Kararımak, 2006).

2.3. Mesleki Doyum

Mesleki doyum, insanların yaptıkları iş sonucunda aldıkları tatmindir ve duygusal bir reaksiyondur kişinin işi ile beklentisinin sonucudur (Başaran, 2000; Luthans, 2011).

Bireyin belli bir yaştan sonra hayatının önemli bir kısmını kaplayan meslek ve ondan alınan doyum miktarı birçok araştırmaya konu olmuştur. İlk olarak Frank Taylor (1911) kavram ve ölçümü yapmıştır ve mesleki doyumun kişinin işinden sağlamış olduğu ekonomik kazanç ve işin kişiye kattığı içsel boyutlarıyla alakalıdır şekilde ifade etmiştir (Çetin ve Özcan, 2004). Herzberg ise mesleki doyumunu Taylor'ın söylemine benzer olarak kişinin işinde sağladığı başarı ve ödüllendirilmesinin ardından gelen tatmin şeklinde paralel bir tanım yapmıştır (Keser, 2006).

Mesleki doyum, kişinin iş esnasında davranışlarını belirleyen bir etkidir ve bu olumlu etkene sahip kişilerin mesleki doyumları yüksek olur ve bu sayede yaptıkları işlerde başarılı bir konumda olurlar (Eren, 2004).

Bireyin mesleki hayatı özel yaşantısı ile ilişkilidir ve kişinin aile hayatındaki yaşantıları, içsel durumu, sosyal hayatı kişinin işini etkiler aynı zamanda işi de özel hayatını etkilemiş olur (Başaran, 1991). Mesleki doyumunu yüksek olan kişiler işlerine daha çok odaklanırlar ve zamanlarını daha verimli kullanırlar bu sayede başarı oranları da artar (Söylemez, 2002).

Tanımlara baktığımızda sonuç olarak, mesleki doyum kişilerin sahip olduğu mesleklerine ve tecrübelerine dair beklenti ve değerlerinin düzeyidir ve bir ölçüde kişinin psikolojik dayanıklılığının bir ifadesidir (Keser, 2006).

2.3.1. Mesleki Doyuma Etki Eden Faktörler

Mesleki doyuma etki eden faktörler içsel (bireysel) ve dışsal (çevresel) olarak ikiye ayrılmaktadır. İçsel faktörler kişinin bireysel özelliklerini, dışsal faktörler ise kişinin çalıştığı iş ve çevresel özellikleri kapsamaktadır.

2.3.1.1. İçsel (Bireysel) Faktörler

İş doyumunu etkileyen bireysel faktörler yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, kişilik özellikleri, mesleki kıdem, yaşam doyumunu, motivasyon, sosyal çevre ile ilişkiler, psikolojik dayanıklılık gibi faktörlerdir (Emiroğlu, 2015).

Yaş: Literatür incelendiğinde yaşın mesleki doyuma etkisi konusunda farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar mevcuttur. Bununla birlikte araştırmalar büyük oranda yaş ile mesleki doyum arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bazı araştırmalara göre yaş arttıkça mesleki doyum düzeyi de artmaktadır, bunun sebebi yaş arttıkça edinilen tecrübeler sayesinde kişinin işine karşı geliştirdiği olumlu bakış açısıdır (Seğmenli, 2001; Işıklar, 2002). Bazı araştırmalara göre ise erken yaşta meslek hayatına başlamış kişilerin mesleki doyum düzeyinin yüksek olduğu bazı araştırmaların sonuçları arasındadır (Kadioğlu, 2014). Farklı bir araştırma sonucuna göre ise genç yaştaki kişilerin gördükleri yoğun eğitimden dolayı işe başlarken yüksek

beklentilerinin oluşu, yüksek kariyer planları yapmaları ve bunları gerçekleştirme ile alakalı şüphelerinin oluşu kişinin mesleki doyumunu azalttığı yönündedir (Aras, 2004). Taylor (1977)'un yaptığı bir araştırma da bu görüşü destekler niteliktedir. Araştırmaya göre yaşça büyük bireylerin genç bireylere göre mesleki doyumları daha yüksektir. Bunun sebebi ise eğitim düzeyi üst seviyede olan genç bireylerin, ileriki yaştaki bireylere göre beklenti ve isteklerinin daha yüksek olmasıdır (Tınaz, 2005).

- *Cinsiyet:* Mesleki doyum ile cinsiyet arasında ilişki saptayan araştırmalar da vardır, mesleki doyumun cinsiyetten etkilenmediğini öne süren araştırmalar da bulunmaktadır. Bu nedenle net bir sonuç elde edilememiştir (Yelboğa, 2007).
- *Medeni Durum:* Literatür incelendiğinde evli bireylerin mesleki doyumunun daha yüksek olduğu araştırma sonuçları bulunmakla birlikte medeni durum ile mesleki doyum arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucunda olan çalışmalar mevcuttur.
- *Kişilik Özellikleri:* Herkesin kendine özgü kişilik özellikleri bulunmaktadır ve bu da bireyin iş yaşamına yansımaktadır. Yapılan araştırmalara göre psikolojik dayanıklılığı yüksek, esnek düşünceye sahip, özgüven sahibi, kararlı, benlik saygısı yüksek kişilerin mesleki doyum düzeyinin; dış denetime sahip, düşük özgüvenli, kararsız, esnek düşünce yapısına sahip olmayan ve ne istediğini bilmeyen bireylere göre mesleki doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sarıkamış, 2006).
- *Eğitim Düzeyi:* Mesleki doyum ile eğitim düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucunda olan araştırmalara göre eğitim düzeyi arttıkça kişinin çalışma olanakları ve çalışma statüsü de artacağı için mesleki doyumun yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkarmışlardır. Yapılan bazı araştırmalara göre ise eğitim seviyesi arttıkça kişinin beklentileri de artar ve bu beklentileri karşılanmayacak bir iş ortamında çalışırsa kişinin mesleki doyumunu düşük olur sonucu ortaya çıkmıştır (Ataoglu, 2000).

- *Mesleki Kıdem:* Mesleki kıdem kavramı kişilerin iş deneyimleri ve iş yerinde çalışma süreleridir. Mesleki kıdem mesleki doyumun anlamlı ve önemli belirleyicilerinden biridir (İncir, 1990; Ataoğlu, 2000; Karlıdağ, 2000).

Yapılan bazı araştırmalara göre işe yeni başlayan kişiler daha çok ideal sahibi olarak işe başladıkları için mesleki doyumlarının yüksek olduğu yönündedir (Çevik ve Korkmaz, 2014). Aynı işte uzun yıllar çalışan kişilerin zamanla işe bağlılığının azalması, beklentilerin artması, ücret tatminsizliği gibi etkenler mesleki doyum düzeyinin düşmesine sebep olmaktadır (Kağan, 2005).

Yapılan çalışmaların bazısı ise mesleki kıdem ile mesleki doyum arasında olumlu bir ilişki olduğu yönündedir. Aynı ortamda çalışılan sürenin uzun olması kişinin zamanla kendisini daha güvende ve rahat hissetmesine sebep olmaktadır ve mesleki doyumun yüksek olmasında önemli bir etkidir (Kayabaşı, 2008).

2.3.1.2. Dışsal (Çevresel) Faktörler

Mesleki doyumunu etkileyen faktörlere bakıldığında bireylerin içsel özellikleriyle birlikte dışsal faktörlerin de mesleki doyumunu oldukça etkilediği görülmektedir. Bu faktörler fiziksel çalışma koşulları, çalışılan işin yapısı, yönetim ile ilişkiler ve içinde yaşanılan kültür gibi faktörleri kapsamaktadır.

Bireyin mesleki hayatında doyuma ulaşabilmesi için kendi kişisel ihtiyaçlarını da tamamlaması gerekmektedir aksi takdirde bireyin iş yaşamında tam anlamıyla mesleki doyum sağlanamaz (Ünal, Karlıdağ, Yoloğlu, 2001).

- *Fiziksel Çalışma Koşulları:* Çalışılan ortamın aydınlatması, sıcaklık düzeyi, ortamın hijyeni gibi durumlar o ortamda çalışan bireyin iş yerine ve yaptığı işe karşı olumlu duygular geliştirmesini sağlar ve mesleki doyumunu olumlu etkiler (Kadioğlu, 2014).
- *Ücret:* Öğretmenlerin mesleki doyumunu etkileyen faktörlerden biri de emeklerinin karşılığını aldıkları maaşlardır. Ücret çalışan bireyler için yalnızca ekonomik bir kazanç değil, aynı zamanda mesleklerine harcadıkları emeğin ve başarılarının da bir karşılığıdır. Kişilerin mesleki doyum düzeylerinin yüksek olması için maddi doyumlarının da

sağlanması gerektiği çalıştıkları kurumların da başarısını arttıracak için önemli bir etken olarak görülmektedir.

- *Okul Yönetimiyle İlişkiler:* Takdir edilen, başarıları kabul gören bir ortamda çalışan bireylerin mesleki doyum düzeyi artmaktadır. Öğretmenlerin de okul yönetimiyle ilişkilerinin mesleki doyum düzeylerini etkilediği araştırmalar neticesinde ulaşılmıştır.
- *Terfi Olanakları:* Terfi olanakları, mesleki doyumunu etkileyen önemli faktörlerden biridir (Bingöl, 1996). Birey çalıştığı işte ilerleme imkanının olduğunu ve bununla birlikte ücretinin de artacağı bilinciyle daha istekli çalışmaktadır ve mesleki doyum düzeyi de artmaktadır (Sarıkamış, 2006).

Görüldüğü üzere; mesleğin kişinin yetenek, ilgi ve becerilerine elverişli olması, fiziki ortamın yeterli olması; yapılan işe karşı verilen ücretin uygunluğu, başarıların takdir edilmesi; yeterli sosyal imkânın olması; terfi imkanı; çeşitli mesleki gelişim eğitimlerinin sunulması ve kişinin psikolojik dayanıklılığının yüksek olması, benlik saygısı yüksek ve yüksek özgüvenli olması kişinin mesleki doyum düzeyini arttırmaktadır.

2.4. İlgili Araştırmalar

2.4.1. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırmalar

Çocukluk çağı travmaları ile ilgili yapılan birçok araştırmaya göre, travma yaşayan çocukların birçoğu yaşamış oldukları duygu durumundan ve stres verici düşüncelerden kaçındıklarını belirtmişlerdir (Aktepe, 2009).

Amerika’da (1995-1997) yapılan Adverse Childhood Experiences (çocukluk çağı olumsuz yaşantıları) araştırması çerçevesinde bireylerin çocukken en az 1 kere olumsuz yaşantıya maruz kaldığı sonuçlar arasındadır. Araştırma sonuçlarına göre fiziksel istismara maruz kalanların oranı %28, cinsel istismara maruz kalanların oranı %22, duygusal istismara maruz kalanların oranı %11 iken fiziksel ihmal yaşayanların oranı %10 ve duygusal ihmal yaşayanların oranı %15 olarak belirtilmiştir (Felitti ve ark., 1998).

Türkiye’de 50.473 çocuk ile yapılan bir çalışmada, çocukların fiziksel istismara maruz kalma durumu incelenmiştir. Araştırma sonucunda erkek çocukların %62.9’unun ve kız çocukların ise % 62.4’ünün fiziksel istismara maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Fiziksel istismara maruz kalan çocuklarda konuşma bozukluğu, öfke kontrolü, davranış bozuklukları, saldırganlık gibi bozuklukların, fiziksel istismara maruz kalmayan çocuklara göre daha yüksek oranda görüldüğü sonuçlar arasında yer almaktadır (Bilir, Arı, Dönmez, Atik ve San, 1991).

Türkiye’de 839 lise öğrencisi ile yürütülen bir çalışmada, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel ve duygusal ihmal türü çocukluk travma türleri araştırılmıştır. Sonuçlara göre öğrencilerin yaklaşık %35’i en az 1, %14.3’ü en az 2 ve %5.6’sı da en az 3 farklı türde travmatik yaşantıya maruz kaldığını belirtmiştir. İstismara maruz kalan öğrencilerin istismara uğramamış öğrencilere göre daha çok kendine zarar verme, intihar düşüncesi ve girişiminde bulunduğu saptanmıştır (Zoroğlu, Tüzün, Şar, Öztürk, Kara ve Alyanak, 2001).

Almanya’da yatarak tedavi gören hastalar ile yapılan bir çalışmada, cinsel istismara maruz kaldığını belirten kişilerin %25.7’si babası veya üvey babasının %12.4’ü amcasının veya dayısının, %4’ü annesi veya üvey annesinin, %10’u kardeşlerinin, %7’si dedesi veya anneanne-babannesinin, %30.1’i aile yakınlarının ve %29.3’ü ise tanımadıkları kişilerin kendisine cinsel istismarda bulunduğunu belirtmiştir. Cinsel istismara maruz kalan kişilerin daha sık olarak intihar düşüncesi ve girişiminde bulundukları, sosyal yaşamlarında sorunları oldukları ve psikiyatrik problemlere istismara uğramamış kişilere göre daha büyük oranda sahip oldukları bulunmuştur (Nickel ve ark., 2004).

Çocukluk çağında yaşanan travmalar, yetişkinlikte bireyleri ilişkilerinde güvensiz ve kaygılı, terk edilmekten korkan davranışlarda bulunan kişiler olabilecekleri ifade edilmiştir. İkinci olarak ise kişinin yaşadığı travma sonrasında davranışlarında pasiflik, çekingenlik ve içe kapanma görülebilir (Aktepe, 2009).

Bowlby’e göre çocukluğunda cinsel istismara uğramış çocuklar dezorganize bağlanma şeklini benimsemektedir ve ilişkilerinde dengeyi sağlayamamaktadır (Şar, 2012).

Çocuklukta yaşanan istismar ve ihmal erişkinlikte bireyde kişilik bozukluklarına, intihar eğilimine ve kendine zarar verme düşüncesine ve faaliyetlerine yol açmaktadır (Van der Kolk ve ark., 1991).

Özetle, çocukluk çağı travmatik yaşantılarına dayalı istismar ve ihmale uğramış kişilerin psikolojik, fiziksel, psikososyal alanda risk faktörlerine bağlı gelişim gösterdikleri ortaya konmaktadır. İlgili literatürde ise bu risk faktörlerine bağlı olarak yaşantılar geçiren bazı kişiler bu yaşantılar sonrasında koruyucu faktörler ile risk faktörlerinin etkileşimi ile pozitif işlevsel davranış örüntüleri geliştirip dinamik olarak zorluklara uyum gösterebilme yetisi kazanmaktadır ve bu durum psikolojik dayanıklılık kavramı ile açıklanmaktadır (Cicchetti, 2010; Masten, 2001).

2.4.2. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Araştırmalar

Karataş (2016), zihin engelliler öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık ve baş etme stratejilerini üzerinde çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık seviyeleri ile baş etme yöntemleri arasında anlamlı bir ilişki sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca psikolojik dayanıklılık faktörünün cinsiyete göre değişkenlik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ruh sağlığında çalışan 113 profesyonel ile yürütülen bir çalışmada psikolojik dayanıklılık ve ikincil travmatik stres düzeyleri arasında negatif yönlü ilişki saptanmıştır. Araştırma neticesinde ayrıca katılımcıların esneklik ve farkındalığa sahip olmasının ikincil travmatik stres düzeyini azalttığı araştırma verilerine göre neticelenmiştir (Harker, 2016).

Depresyon, anksiyete ve ikincil travmatik stres düzeylerinin psikolojik dayanıklılık ile ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmada eğitim seviyesi yüksek olan katılımcıların ikincil travmatik stres düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık ile ikincil travmatik stres, depresyon ve anksiyete arasında negatif bir ilişki olduğu araştırma sonunda neticelenmiştir (Lucero, 2003).

Emmy Werner (1993) tarafından yapılan çalışmada doğum öncesi travma, düşük sosyoekonomik düzey ve ruh sağlığı iyi olmayan ebeveyn gibi birçok risk faktörüne maruz kalan çocukların gelişim ve uyumları izlenmiştir. Belli aralıklarla tekrarlanan

ve 40 yıl süren bu araştırmada, bazı çocukların maruz kalmış olduğu durumların etkisinden kurtulmayı başardığı ve normal bir gelişim gösterebildiği, fiziksel ve ruhsal açıdan ise sağlıklı, benlik saygısı yüksek bireyler olarak yetiştiği gözlenmiştir ve bu bireyler “dayanıklı” olarak nitelendirilmişlerdir.

Hemşirelik bölümü öğrencileriyle yürütülmüş olan bir çalışmada, kendileri isteyerek bu bölümü seçmiş olan öğrencilerin aynı bölümdeki diğer öğrencilere göre daha yüksek seviyede psikolojik dayanıklılık puanına sahip oldukları görülmektedir. Araştırmada yaş sayısı arttıkça psikolojik dayanıklılık düzeyinin de arttığı, sınıf kademesi yükseldikçe psikolojik dayanıklılık düzeyinin de yükseldiği ve kadın öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Turgut, 2018).

83 sağlık personeli ile yapılan bir araştırmada, psikolojik dayanıklılık ve yaşam kalitesi puanlarının ortalama seviyede olduğu saptanmıştır. Araştırma eğitim düzeyi daha düşük olan personellerin acı verici durumlardan daha çok uzak durduğu ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmaya göre cinsiyet, yaş, çalışma süresi ve medeni durum gibi araştırmada yer alan değişkenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyi ve yaşam kalitesi arasında farklılık yaratmadığı araştırma sonucunda yer almaktadır (Melekoğlu, 2018).

Akademik personeller ile yapılan bir araştırmada psikolojik dayanıklılık ile yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kadın öğretim üyelerinin erkek öğretim üyelerinden daha yüksek psikolojik dayanıklılık düzeyine sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca evli olan katılımcıların, bekâr olan katılımcılara göre psikolojik dayanıklılıkları daha yüksek çıkmıştır (Tümlü ve Recepoğlu, 2013).

2.4.3. Mesleki Doyum ile İlgili Araştırmalar

Literatürde mesleki doyum ile ilgili hem yurt içinde hem de yurt dışında yapılan birçok araştırma vardır. Bu çalışmada ise öğretmenlerin mesleki doyumları ve mesleki doyumunu etkileyen faktörler ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara değinilecektir.

Thomas J. Sergiovanni (1967), öğretmenlerin mesleki doyumları ile Herzberg' in çift faktör kuramı üzerine çalışma yapmıştır ve öğretmenlerin mesleki doyumlarının yüksek olmasının %69'unda kişinin kendisi ile ilgili olan motive edici faktörlerden etkilendiğini ortaya koymuştur (Kadıoğlu, 2014).

Sarason (1971), öğretmenlerin mesleki doyumları ve mesleki kıdemleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve 5 yıldan fazla süredir öğretmenlik yapan kişiler ile çalışmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin meslek hayatlarının ilk yıllarında hissettikleri heyecanın, motivasyonun sonraki yıllarda giderek azaldığı ve mesleki doyumlarının düştüğünü ortaya konulmuştur.

Erçelebi (1997), ilkökul öğretmenlerinin mesleki doyumları üzerinde yaptığı bir çalışmada mesleki doyumu etkileyen nedenleri araştırmıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre yönetimle ilişkiler, ücret, terfi olanakları, fiziki ortam gibi etmenlerin mesleki doyumu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Mesleki doyum ve cinsiyet faktörü üzerinde araştırma yapan Kula (1999), kadınların erkeklerden daha yüksek mesleki doyuma sahip olduğuna ulaşmıştır. Bunun sebebinin kadınların mesleklerini daha çok sevdiğini ve benimsediklerini ayrıca kendilerine uygun meslekleri seçtiklerini ifade etmiştir.

Piyal, Çelen ve Şahin (2000)'in yaptığı araştırmada mesleki doyum ile cinsiyet faktörü, eğitim düzeyi ve mesleki kıdem arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre erkeklerin kadınlara göre daha yüksek mesleki doyuma sahip oldukları ifade edilmiştir. Eğitim düzeyi yüksek kişilerin ise mesleki doyumlarının daha yüksek, arada kalanların ise düşük olduğunu çıkan sonuçlara göre ifade etmişlerdir. Mesleki kıdem faktöründe ise kıdem seviyesi arttıkça özellikle onuncu yıldan sonra yükselme görüldüğü saptanmıştır.

Brown (2004), Wisconsin'de görev yapan 1 ila 4 yıllık deneyime sahip 10 okul psikolojik danışman ile birebir görüşme yaparak elde ettiği sonuçlara göre psikolojik danışmanların deneyim süreleri arttıkça mesleki doyum düzeyleri düşmektedir sonucuna ulaşılmıştır.

Amodia ve arkadaşları (2005) 200 çalışan ile bir çalışma yapmışlardır ve çalışma neticesinde mesleki doyum ile ruhsal sağlık arasında pozitif yönde bir ilişki

bulmuşlardır ve mesleki doyumun çalışan bireyler üzerinde etkisi olduğu ortaya çıkmıştır (Gündüz, Çapri, Gökçakan, 2013).

Crossman ve Harris (2006), yapmış oldukları araştırmalarında devlet ve özel okullarda görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin mesleki doyumlarını incelemiştir ve sonuçlara göre özel ve devlet okulları her iki türde de görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin mesleki doyumları branş öğretmenlerinin mesleki doyumlarından yüksek düzeyde çıkmıştır. Ayrıca özel okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin mesleki doyumlarının, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğunu ifade ettikleri sonuçlar arasındadır.

Tillman ve Tillman (2007), öğretmenlerin mesleki doyum ile ücret ve hizmet süreleri ilişkisi üzerinde bir araştırma yapmıştır ve araştırma neticesinde hizmet süresinin mesleki doyum üzerinde çok etkili bir faktör olmadığını belirtilmiştir. Ücret ve mesleki doyum arasında ise negatif bir ilişkinin söz konusu olduğu sonuçlar arasındadır.

Kadioğlu (2014), araştırmasında psikolojik danışmanların mesleki doyum ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir ve mesleki doyum düzeyi ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mesleki doyum ile yaş, çalışılan kurum ve mesleki kıdem arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca benlik saygısı ile yaş, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kurum gibi faktörler arasında pozitif yönde sonuca ulaşmıştır.

Avşaroğlu ve Öğülmüş (2015) zihin engelliler öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumlarını çeşitli faktörler açısından incelemiş ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumları zihin engelliler öğretmenlerinden anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Ayrıca erkek öğretmenlerin mesleki doyumları kadın öğretmenlere göre anlamlı düzeyde yüksek çıktığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Görüldüğü üzere ilgili literatür çalışmaları incelendiğinde mesleki doyum ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır fakat mesleki doyum, çocukluk çağı travması ve psikolojik dayanıklılığı araştıran ve öğretmenler üzerinde inceleyen bir araştırmaya ulaşamamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, çocukluk çağında travma yaşayan bireylerin yetişkinlikte sahip oldukları psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkisinin olup olmadığını saptamaktır. Bu kapsamda öğretmenlik mesleğini icra eden bireyler ile çalışılacaktır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ile alan çalışmalarına katkı sağlamak da hedeflenmiştir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel bir çalışma olup, araştırmada genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Tarama modellerinde belli bir evren hakkında genel bir bilgiye ulaşmak amaçlanır. Bu doğrultuda araştırmalar evrenin tamamı üzerinde ya da evrenden seçilmiş bir örneklem üzerinden yürütülür. İlişkisel tarama modeli ise iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişiminin olup olmadığını ve değişimin derecesinin ne yönde ve büyüklükte olduğunu açıklamayı amaçlayan araştırma modelidir. Bu model yoluyla bulunan ilişkiler gerçek neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamaz fakat neden-sonuç ilişkisi hakkında ipucu verir. Aynı zamanda bir değişkendeki durumun bilinmesiyle diğeri hakkında kestirimde bulunulmasına olanak sağlar (Karasar, 2010).

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın Evrenini İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde ikamet eden toplam 6582 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde evrenden rastgele bir şekilde olasılıksız örnekleme yöntemlerinden olan uygun örneklemeden yararlanılmıştır.

Örneklem hacmi, ana kitle oranlarına dayalı olarak kümelendirilmemiş tek aşamalı tesadüfi olasılık örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir (Collins, 1986).

“ $n = t^2 * [1 + (0,02) (b-1)] * (p * q) / e^2$ ” Burada; “n: Örnek Hacmi, t: %95 önem derecesine karşılık gelen tablo değeri, b: Örnekleme aşaması (bu çalışmada tek aşamalı olduğu için 1 alınmıştır), p: İncelenen olayın ana kitle içinde gerçekleşme olasılığı

(%50 olarak alınmıştır), q: İncelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı (1-p), e: Kabul edilen hata payı (bu çalışmada hata payı %5 olarak alınmıştır), Denklemden, $b=1$ alındığında, eşitlik aşağıdaki forma dönüşmüştür:” $n = t^2 * (p*q)/e^2$ Bu formüle göre örnekleme hacmi; $n = 1,962 * (0,50 * 0,50)/0,052 \rightarrow n = 384$

Örnek hacmi 384 olarak saptanmış ve toplanan anketlerde eksik veriler olabileceği dikkate alınarak 416 öğretmene elektronik ortamda ulaşılarak, Google Form aracılığıyla ölçekler ulaştırılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada; “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği”, “Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği” ve “Mesleki Doyum Ölçeği” kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve kişisel bilgi formunda öğretmenlere, cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, eğitim durumları, anne-baba eğitim seviyeleri, çocukluk dönemindeki aile tipi, çocukluk dönemindeki aile tutumu, annenin çalışma durumu, kardeş sayısı, ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu, çocukluk dönemindeki sosyoekonomik düzeyi ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

3.4.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)

Bernstein ve arkadaşları tarafından 1994 yılında geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlama ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Şar ve arkadaşları tarafından 2012’de yapılmıştır. Ölçek toplam 33 sorudan oluşmaktadır. Ölçek cinsel, fiziksel, duygusal istismarı, duygusal ve fiziksel ihmali, aşırı koruma ve inkârı konu alan 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tiplidir ve “hiçbir zaman” ile “çok sık” arasındaki puanlamaları içermektedir.

Ayrıca Cömertbay ve Kıran (2019) tarafından ölçeğe gözden geçirme çalışması yapılmıştır ve Pearson korelasyon katsayısına göre tüm maddeler 0,30’un üzerinde çıkmıştır. Yani ölçeğin iç-tutarlılığı yüksektir. Ayrıca alt ölçeklerin de anlamlı düzeyde ilişki içinde oldukları çalışma sonucunda ortaya konmuştur.

3.4.3. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ)

Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ölçek, Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. “Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği”, 33 sorudan oluşur ve beşli likert tipindedir. En düşük puan 33 ve en yüksek puan 165’dir. Ölçekten alınan puanlar arttıkça katılımcıların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de yüksek olduğu anlamı çıkmaktadır. Altı alt boyutu olan ölçekte ‘yapısal stil’ (3,9,15,21) ve ‘gelecek algısı’ (2,8,14,20) 4’er madde; ‘aile uyumu’ (5,11,17,23,26,32), ‘kendilik algısı’ (1,7,13,19,28,31) ve ‘sosyal yeterlilik’ (4,10,16,22,25,29) 6’şar madde ve ‘sosyal kaynaklar’ (6,12,18,24,27,30,33) ise 7 maddedir (Basım ve Çetin, 2011).

3.4.4. Mesleki Doyum Ölçeği

Öğretmenlerin mesleki doyumlarını belirlemek amacıyla 20 maddeden oluşan “Mesleki Doyum Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçek, Kuzgun, Aydemir ve Hamamcı (1999) tarafından Herzberg’in “İki Faktör Kuramı” temel alınarak geliştirilmiştir. Ölçek beşli likert tipindedir. Ölçeğe verilen cevaplar (1: Hiçbir zaman, 2: Nadiren, 3: Ara sıra, 4: Sık sık, 5: Her zaman) şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin 13 maddesi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 14, 15, 18, 19) “niteliğe uygunluk” ve 7 maddesi (7, 11, 12, 13, 16, 17, 20) de “gelişme fırsatı” olmak üzere iki alt boyuta ayrılmıştır. Ölçekteki 4, 9, 10, 11, 14, 19. maddeler olumsuz olduğu için puanlamada tersine çevrilerek hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100’ dür (Kuzgun ve Bacanlı, 2005).

3.5. İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi SPSS 21.0 paket programı ile yapılmıştır. Veriler normal dağılım göstermektedir ve bu nedenle parametrik testler uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 1. Sosyodemografik Değişkenler İçin Sayı ve Yüzde Dağılımının İncelenmesi

Değişkenler		Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	328	78,8
	Erkek	88	21,2
Yaş Grup	20-25 Yaş Arası	112	26,9
	26-30 Yaş Arası	142	34,1
	31-36 Yaş Arası	63	15,1
	37 Yaş ve Üstü	99	23,8
Medeni Durum	Evli	167	40,1
	Bekar	176	42,3
	Boşanmış	16	3,8
	İlişkisi Var	57	13,7
Eğitim Durumu	Üniversite Mezunu	362	87,0
	Lisansüstü Mezunu	54	13,0
Anne Eğitim Durumu	Hiç Okula Gitmemiş	44	10,6
	İlkokul Mezunu	202	48,6
	Ortaokul Mezunu	44	10,6
	Lise Mezunu	90	21,6
	Üniversite Mezunu	36	8,7
Baba Eğitim Durumu	Hiç Okula Gitmemiş	9	2,2
	İlkokul Mezunu	136	32,7
	Ortaokul Mezunu	75	18,0
	Lise Mezunu	122	29,3
	Üniversite Mezunu	74	17,8
Aile Tipi	Çekirdek Aile	282	67,8
	Geniş Aile	112	26,9
	Boşanmış Aile	22	5,3
Aile Tutumu	Demokratik Tutum	92	22,1
	Baskıcı Tutum	68	16,3
	Mükemmelliyetçi Tutum	22	5,3
	Dengesiz-kararsız Tutum	46	11,1
	Koruyucu Tutum	174	41,8
	İlgisiz Tutum	14	3,4
Gelir Durumu	Düşük	80	19,2
	Orta	288	69,2
	Yüksek	48	11,5
	Ev Hanımı	314	75,5

Anne Çalışma Durumu	Çalışan/Emekli	102	24,5
Kardeş Sayısı	1-2 kardeş arası	149	35,8
	3-4 kardeş arası	211	50,7
	5 kardeş ve üzeri	56	13,5
Aile Kaçınıcı Çocuksunuz	1. çocuk	163	39,2
	2. çocuk	138	33,2
	3. çocuk	63	15,1
	4. çocuk ve üzeri	52	12,5

Çalışmaya 328 kadın (%78,8) ve 88 erkek (%21,2) olmak üzere toplam 416 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş grubu incelendiğinde, 20-25 yaş arası 112 kişi (%26,9), 26-30 yaş arası 142 kişi (34,1), 31-36 yaş arası 63 kişi (15,1) ve 37 yaş ve üzeri 99 kişi (23,8) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların medeni durumu incelendiğinde, evli 167 kişi (%40,1), bekar 176 kişi (%42,3), boşanmış 16 kişi (%13,7) ve ilişkisi var 57 kişi (%13,7) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında, üniversite mezunu 362 kişi (%87,0) ve lisansüstü mezunu 54 kişi (13,0) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların anne eğitim durumuna bakıldığında, hiç okula gitmemiş 44 kişi (%10,6), ilkokul mezunu 202 kişi (%48,6), ortaokul mezunu 44 kişi (%10,6) ve üniversite mezunu 36 kişi (%8,7) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların baba eğitim durumuna bakıldığında, hiç okula gitmemiş 9 kişi (%2,2), ilkokul mezunu 136 kişi (%32,7), ortaokul mezunu 75 kişi (%18,0), lise mezunu 122 kişi (%29,3) ve üniversite mezunu 74 kişi (%17,8) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların aile tipi değişkeni incelendiğinde, çekirdek aileye sahip 282 kişi (%67,8), geniş aileye sahip 112 kişi (%26,9) ve boşanmış aileye sahip 22 kişi (%5,3) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların aile tutumları incelendiğinde, demokratik tutuma sahip 92 kişi (%22,1), baskıcı tutuma sahip 68 (%16,3), mükemmeliyetçi tutuma sahip 22 kişi (%5,3), dengesiz-kararsız tutuma sahip 46 kişi (%11,1), koruyucu tutuma sahip 174 kişi (%41,8) ve ilgisiz tutuma sahip 14 kişi (%3,4) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların gelir durumlarına bakıldığında, düşük gelir düzeyine sahip 80 kişi (%19,2), orta gelir düzeyine sahip 288 kişi (%69,2) ve yüksek gelir düzeyine sahip 48 kişi (%11,5) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların anne çalışma durumları incelendiğinde, ev hanımı 314 kişi (%75,5) ve çalışan /emekli 102 kişi (%24,5) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların kardeş sayılarına

bakıldığında 1-2 kardeşe sahip 149 kişi (%35,8), 3-4 kardeşe sahip 211 kişi (%50,7) ve 5 kardeş ve üzeri kardeşe sahip 56 kişi (%13,5) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu değışkeni incelendiğinde, 1. çocuk olan 163 kişi (%39,2), 2. çocuk olan 138 kişi (%33,2), 3. çocuk olan 63 kişi (%15,1) ve 4. çocuk ve üzeri olan 52 kişi (%12,5) olduğu bulunmuştur.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Genel Toplam Puanları ve Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu

	Değişkenler	En Küçük Değer	En Büyük Değer	$\bar{x}$	ss
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Duygusal İstismar Alt Boyutu	5,00	25,00	8,2356	4,12250
	Fiziksel İstismar Alt Boyutu	5,00	25,00	6,2861	2,96281
	Fiziksel İhmal Alt Boyutu	8,00	25,00	19,6178	2,42290
	Duygusal İhmal Alt Boyutu	5,00	25,00	19,2813	4,88176
	Cinsel İstismar Alt Boyutu	5,00	25,00	6,2043	2,97606
	Aşırı Koruma Alt Boyutu	2,00	10,00	4,1154	2,12073
	İnkâr Alt Boyutu	4,00	15,00	10,2957	1,58200
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Yapısal Stil Alt Boyutu	4,00	20,00	12,9495	2,48074
	Gelecek Algısı Alt Boyutu	7,00	20,00	12,5048	2,00721
	Aile Uyumı Alt Boyutu	10,00	29,00	18,5096	3,08668
	Kendilik Algısı Alt Boyutu	10,00	30,00	18,9976	2,63480
	Sosyal Yeterlilik Alt Boyutu	13,00	27,00	19,6611	2,58411
	Sosyal Kaynaklar Alt Boyutu	13,00	34,00	20,0529	3,06352
Mesleki Doyum Ölçeği	Niteliğe Uygunluk Alt Boyutu	13,00	65,00	30,8077	10,94550
	Gelişme Fırsatı Alt Boyutu	7,00	33,00	16,0024	4,96761

Çalışmada kullanılan Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İstismar alt boyut puanının en düşük değeri 5 ve en yüksek değeri ise 25 puan, Fiziksel İstismar alt boyut puanının en düşük değeri 5 ve en yüksek değeri ise 25 puan, Fiziksel İhmal alt boyut puanının en düşük değeri 8 ve en yüksek değeri ise 25 puan, Cinsel İstismar

alt boyut puanının en düşük değeri 5 ve en yüksek değeri ise 25 puan, Aşırı Koruma alt boyut puanının en düşük değeri 2 ve en yüksek değeri ise 10 puan ve İnkâr alt boyut puanının en düşük değeri 4 ve en yüksek değeri ise 15 puan aldığı saptanmıştır. Çalışmada kullanılan Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Yapısal Stil alt boyut puanının en düşük değeri 4 ve en yüksek değeri ise 20 puan, Gelecek Algısı alt boyut puanının en düşük değeri 7 ve en yüksek değeri ise 20 puan, Aile Uyumunu alt boyut puanının en düşük değeri 10 ve en yüksek değeri ise 29 puan, Kendilik Algısı alt boyut puanının en düşük değeri 10 ve en yüksek değeri ise 30 puan, Sosyal Yeterlilik alt boyut puanının en düşük değeri 13 ve en yüksek değeri ise 27 puan ve Sosyal Kaynaklar alt boyut puanının en düşük değeri 13 ve en yüksek değeri ise 34 puan aldığı saptanmıştır.

Çalışmada kullanılan Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut puanının en düşük değeri 13 ve en yüksek değeri ise 65 puan ve Gelişime Fırsatı alt boyut puanının en düşük değeri 7 ve en yüksek değeri ise 33 puan aldığı saptanmıştır.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkeni için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	Sd	P
Duygusal İstismar Alt Boyut	Kadın	328	8,1555	4,06412	-0,765	414	0,445
	Erkek	88	8,5341	4,34424			
Fiziksel İstismar Alt Boyut	Kadın	328	6,1494	2,84872	-1,821	414	0,098
	Erkek	88	6,7955	3,32237			
Fiziksel İhmal Alt Boyut	Kadın	328	19,7500	2,32885	2,158	414	0,031*
	Erkek	88	19,1250	2,70297			
Duygusal İhmal Alt Boyut	Kadın	328	19,4024	4,79898	0,977	414	0,329
	Erkek	88	18,8295	5,18225			
Cinsel İstismar Alt Boyut	Kadın	328	6,2988	3,09321	1,251	414	0,212
	Erkek	88	5,8523	2,47535			
Aşırı Koruma Alt Boyutu	Kadın	328	4,1646	2,16527	0,914	414	0,361
	Erkek	88	3,9318	1,94638			

İnkâr Alt	Kadın	328	10,3201	1,52390	0,608	414	0,543
Boyutu	Erkek	88	10,2045	1,78859			

*p<0,05

Cinsiyet değişkeni için katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin alt boyut puan ortalamaları arası fark, Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İstismar alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414) = -0,765$; $p > 0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İstismar alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414) = -1,821$; $p > 0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İhmal alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414) = 0,977$; $p > 0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(414) = 2,158$; $p < 0,05$. Kadın katılımcıların Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Fiziksel İhmal puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Cinsel İstismar alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414) = 1,251$; $p > 0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Aşırı Korunma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414) = 0,914$; $p > 0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin İnkâr alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414) = 0,608$; $p > 0,05$.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	Sd	P
Yapısal Stil Alt Boyut	Kadın	328	13,0183	2,46436	1,092	414	0,276
	Erkek	88	12,6932	2,53870			
Gelecek Algısı Alt Boyut	Kadın	328	12,6463	1,93390	2,799	414	0,005*
	Erkek	88	11,9773	2,19182			
Aile Uyum Alt Boyut	Kadın	328	18,6098	2,94913	1,278	414	0,202
	Erkek	88	18,1364	3,54667			
Kendilik Algısı Alt Boyut	Kadın	328	19,1463	2,62135	2,234	414	0,026*
	Erkek	88	18,4432	2,62551			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut	Kadın	328	19,6921	2,45566	0,472	414	0,637
	Erkek	88	19,5455	3,02825			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyutu	Kadın	328	20,0122	3,00354	-0,523	414	0,602
	Erkek	88	20,2045	3,29109			

*p<0,05

Cinsiyet değişkeni için katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin alt boyut puan ortalamaları arası fark, Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(414)= 2,799$; $p<0,05$. Kadın katılımcıların Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Gelecek Algısı puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Kendilik Algısı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(414)= 2,234$; $p<0,05$. Kadın katılımcıların Kendilik Algısı alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Kendilik Algısı alt boyut toplam puan

ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Kendilik Algısı puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Yapısal Stil alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414)=1,092$; $p>0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Aile Uyumu alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414)=1,278$; $p>0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Sosyal Yeterlilik alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414)=0,472$; $p>0,05$.

Kadın ve erkek katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(414)=-0,523$; $p>0,05$.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkeni için Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	Sd	P
Niteliğe Uygunluk Alt Boyut	Kadın	328	30,6067	10,79929	-0,723	414	0,470
	Erkek	88	31,5568	11,50698			
Gelişme Fırsatı Alt Boyut	Kadın	328	15,6585	4,87889	-2,747	414	0,006*
	Erkek	88	17,2841	5,11241			

* $p<0,05$

Cinsiyet değişkeni için katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeğinin alt boyut puan ortalamaları arası fark, Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(414)=-0,723$; $p<0,05$. Erkek katılımcıların Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puan ortalamaları, kadın katılımcıların Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre erkekler kadınlardan daha fazla Niteliğe Uygunluk puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(414) = -2,747$; $p < 0,05$. Erkek katılımcıların Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puan ortalamaları, kadın katılımcıların Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre erkekler kadınlardan daha fazla Gelişme Fırsatı puanı elde etmiştir.

Tablo 6. Yaş Grupları için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{x}$	Ss	t	Sd	P
Duygusal İstismar Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	8,455	4,2635	1,889	3 412	0,131
	26-30 Yaş Arası	142	8,478	3,9906			
	31-36 Yaş Arası	63	8,634	4,6186			
	37 Yaş ve Üstü	99	7,383	3,7408			
Fiziksel İstismar Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	6,000	2,0179	1,346	3 412	0,259
	26-30 Yaş Arası	142	6,654	3,7681			
	31-36 Yaş Arası	63	6,365	3,2641			
	37 Yaş ve Üstü	99	6,030	2,2427			
Fiziksel İhmal Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	20,00	1,8453	4,399	3 412	0,005*
	26-30 Yaş Arası	142	19,633	2,3714			
	31-36 Yaş Arası	63	18,666	2,9292			
	37 Yaş ve Üstü	99	19,767	2,5905			
Duygusal İhmal Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	19,491	4,7647	1,839	3 412	0,139
	26-30 Yaş Arası	142	19,394	4,7594			
	31-36 Yaş Arası	63	17,984	5,0080			
	37 Yaş ve Üstü	99	19,707	5,0411			
Cinsel İstismar Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	6,508	3,5716	0,740	3 412	0,528
	26-30 Yaş Arası	142	6,232	2,7435			
	31-36 Yaş Arası	63	5,920	2,2951			
	37 Yaş ve Üstü	99	6,000	2,9485			
Aşırı Koruma Alt Boyutu	20-25 Yaş Arası	112	4,178	2,1901	0,074	3 412	0,974
	26-30 Yaş Arası	142	4,119	2,2040			
	31-36 Yaş Arası	63	4,111	1,7970			
	37 Yaş ve Üstü	99	4,040	2,1377			
İnkâr Alt Boyutu	20-25 Yaş Arası	112	10,321	1,5317	0,129	3 412	0,943
	26-30 Yaş Arası	142	10,232	1,5874			
	31-36 Yaş Arası	63	10,301	1,6128			
	37 Yaş ve Üstü	99	10,353	1,6307			

* $p < 0,05$

Yaş grupları değişkeni için katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Yapılan analiz sonucunda yaş grupları kategorilerine göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(3,412)= 4,399$; $p<0,05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 31-36 yaş arası olan kişilerin Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalaması, 20-25 yaş arası, 26-30 yaş arası ve 37 yaş ve üstü olan kişilerin Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalamalarından daha düşüktür. Buna göre 31-36 yaş arası olan bireyler Fiziksel İhmal alt boyut toplam puan ortalamasından daha az puan elde etmiştir.

Yaş grupları değişkeni için katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin duygusal istismar alt boyutu ($F_{(3, 412)}=1,889$; $p>0,05$), fiziksel istismar alt boyut ($F_{(3, 412)}= 1,346$; $p>0,05$), duygusal ihmal alt boyut ($F_{(3, 412)}= 1,839$; $p>0,05$), cinsel istismar alt boyut ($F_{(3, 412)}= 0,740$; $p>0,05$), aşırı koruma alt boyut ($F_{(3, 412)}= 0,074$; $p>0,05$) ve inkar alt boyut ($F_{(3, 412)}= 0,129$; $p>0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 7. Yaş Grupları için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Yapısal Stil Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	13,098	2,6027	1,078	3 412	0,358
	26-30 Yaş Arası	142	13,140	2,4425			
	31-36 Yaş Arası	63	12,619	2,2748			
	37 Yaş ve Üstü	99	12,717	2,5154			
Gelecek Algısı Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	12,785	1,9471	1,673	3 412	0,172
	26-30 Yaş Arası	142	12,443	1,9516			
	31-36 Yaş Arası	63	12,634	2,1425			
	37 Yaş ve Üstü	99	12,191	2,0437			
Aile Uyumu Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	18,616	2,8514	2,489	3 412	0,060
	26-30 Yaş Arası	142	18,394	3,2265			
	31-36 Yaş Arası	63	17,730	3,4604			
	37 Yaş ve Üstü	99	19,050	2,8044			
	20-25 Yaş Arası	112	19,062	2,5050			

Kendilik Algısı Alt Boyut	26-30 Yaş Arası	142	19,098	2,6851	0,365	3 412	0,778
	31-36 Yaş Arası	63	18,698	2,7335			
	37 Yaş ve Üstü	99	18,969	2,6667			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	19,598	2,4029	0,444	3 412	0,722
	26-30 Yaş Arası	142	19,619	2,7694			
	31-36 Yaş Arası	63	19,476	2,4419			
	37 Yaş ve Üstü	99	19,909	2,6150			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyutu	20-25 Yaş Arası	112	19,732	2,2299	2,541	3 412	0,056
	26-30 Yaş Arası	142	20,514	3,5922			
	31-36 Yaş Arası	63	20,349	2,8689			
	37 Yaş ve Üstü	99	19,565	3,1008			

Yaş grupları değişkeni için katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Yaş grupları değişkeni için katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin yapısal stil alt boyutu ($F_{(3, 412)}=1,078$; $p>0,05$), gelecek algısı alt boyut ($F_{(3, 412)}= 1,673$; $p>0,05$), aile uyumu alt boyut ($F_{(3, 412)}= 2,489$; $p>0,05$), kendilik algısı alt boyut ($F_{(3, 412)}= 0,365$; $p>0,05$), sosyal yeterlilik alt boyut ($F_{(3, 412)}= 0,444$; $p>0,05$) ve sosyal kaynaklar alt boyut ($F_{(3, 412)}= 2,541$; $p>0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 8. Yaş Grupları için Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Niteliğe Uygunluk Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	30,607	10,429	1,452	3 412	0,227
	26-30 Yaş Arası	142	32,077	10,700			
	31-36 Yaş Arası	63	30,968	11,566			
	37 Yaş ve Üstü	99	29,111	11,377			
Gelişme Fırsatı Alt Boyut	20-25 Yaş Arası	112	15,991	5,1753	1,212	3 412	0,305
	26-30 Yaş Arası	142	16,154	5,0280			
	31-36 Yaş Arası	63	16,777	5,2006			
	37 Yaş ve Üstü	99	15,303	4,4457			

Yaş grupları değişkeni için katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Yapılan analiz sonucunda yaş grupları kategorilerine göre Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(3,412)= 1,452$; $p>0,05$.

Yaş grupları kategorilerine göre Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(3,412)= 1,212$; $p>0,05$.

Tablo 9. Medeni Durum Değişkeni için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Duygusal İstismar Alt Boyut	Evli	167	7,928	3,8410	1,119	3 412	0,310
	Bekar	176	8,590	4,5535			
	Boşanmış	16	7,062	2,5157			
	İlişkisi Var	57	8,368	3,8248			
Fiziksel İstismar Alt Boyut	Evli	167	6,083	2,7406	0,605	3 412	0,612
	Bekar	176	6,380	3,1798			
	Boşanmış	16	6,937	3,0214			
	İlişkisi Var	57	6,403	2,9084			
Fiziksel İhmal Alt Boyut	Evli	167	19,664	2,5803	0,061	3 412	0,980
	Bekar	176	19,585	2,1892			
	Boşanmış	16	19,437	2,8744			
	İlişkisi Var	57	19,631	2,5609			
Duygusal İhmal Alt Boyut	Evli	167	19,203	5,0054	0,731	3 412	0,534
	Bekar	176	19,227	4,9873			
	Boşanmış	16	18,125	3,9644			
	İlişkisi Var	57	20,000	4,4118			
Cinsel İstismar Alt Boyut	Evli	167	5,832	2,7235	2,080	3 412	0,102
	Bekar	176	6,312	3,0908			
	Boşanmış	16	7,250	3,6055			
	İlişkisi Var	57	6,666	3,0550			
Aşırı Koruma Alt Boyutu	Evli	167	4,275	2,0671	1,265	3 412	0,286
	Bekar	176	4,051	2,1574			
	Boşanmış	16	3,250	1,8797			
	İlişkisi Var	57	4,087	2,2061			
İnkâr Alt Boyutu	Evli	167	10,359	1,5414	0,397	3 412	0,765
	Bekar	176	10,198	1,6733			
	Boşanmış	16	10,312	1,3524			
	İlişkisi Var	57	10,403	1,4863			

* $p<0,05$

Medeni durum değişkeni için katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Medeni durum değişkeni için katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin duygusal istismar alt boyutu ($F_{(3, 412)}=1,199$; $p>0,05$), fiziksel istismar alt boyut ($F_{(3, 412)}=0,605$; $p>0,05$), fiziksel ihmal alt boyut ($F_{(3, 412)}=0,061$; $p>0,05$) duygusal ihmal alt boyut ($F_{(3, 412)}=0,731$; $p>0,05$), cinsel istismar alt boyut ($F_{(3, 412)}=2,080$; $p>0,05$), aşırı koruma alt boyut ($F_{(3, 412)}=1,265$; $p>0,05$) ve inkar alt boyut ($F_{(3, 412)}=0,397$; $p>0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 10. Medeni Durum Değişkeni için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Yapısal Stil Alt Boyut	Evli	167	12,886	2,3165	1,357	3 412	0,256
	Bekar	176	13,102	2,6231			
	Boşanmış	16	13,625	2,8489			
	İlişkisi Var	57	12,473	2,3611			
Gelecek Algısı Alt Boyut	Evli	167	12,311	1,7797	6,239	3 412	0,000*
	Bekar	176	12,948	2,1092			
	Boşanmış	16	11,500	2,6583			
	İlişkisi Var	57	11,982	1,8370			
Aile Uyum Alt Boyut	Evli	167	18,562	3,1230	0,667	3 412	0,573
	Bekar	176	18,642	3,1043			
	Boşanmış	16	17,812	3,0815			
	İlişkisi Var	57	18,140	2,9486			
Kendilik Algısı Alt Boyut	Evli	167	18,826	2,3592	2,874	3 412	0,036*
	Bekar	176	19,392	2,7979			
	Boşanmış	16	18,000	3,8815			
	İlişkisi Var	57	18,561	2,3223			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut	Evli	167	19,479	2,4711	1,380	3 412	0,248
	Bekar	176	19,954	2,5919			
	Boşanmış	16	19,187	3,1245			
	İlişkisi Var	57	19,421	2,6988			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyutu	Evli	167	19,784	2,5814	2,839	3 412	0,038*
	Bekar	176	20,471	3,4738			
	Boşanmış	16	18,562	3,7588			
	İlişkisi Var	57	19,964	2,6251			

* $p<0,05$

Medeni durum grupları değişkeni için katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Yapılan analiz sonucunda medeni durum kategorilerine göre Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(3,412)=6,239; p<0,05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, bekar olan bireylerin Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalaması, evli, boşanmış ve ilişkisi var olan kişilerin Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre bekar olan bireyler Gelecek Algısı alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Medeni durum kategorilerine göre Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Kendilik Algısı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(3,412)= 2,874; p<0,05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, bekar olan bireylerin Kendilik Algısı alt boyut toplam puan ortalaması, evli, boşanmış ve ilişkisi var olan kişilerin Kendilik Algısı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre bekar olan bireyler Kendilik Algısı alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Medeni durum kategorilerine göre Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(3,412)=2,839; p<0,05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, bekar olan bireylerin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puan ortalaması, evli, boşanmış ve ilişkisi var olan kişilerin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre bekar olan bireyler Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Medeni durum değişkeni için katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin yapısal stil alt boyutu ($F_{(3, 412)}= 1,357; p>0,05$), aile uyumu alt boyut ($F_{(3, 412)}= 0,667; p>0,05$), sosyal yeterlilik alt boyut ($F_{(3, 412)}= 1,380; p>0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 11. Medeni Durum Değişkeni için Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Niteliğe Uygunluk Alt Boyut	Evli	167	31,071	11,502	0,640	3 412	0,590
	Bekar	176	30,227	10,605			
	Boşanmış	16	29,250	7,2801			
	İlişkisi Var	57	32,263	11,217			
Gelişme Fırsatı Alt Boyut	Evli	167	16,131	4,887	1,174	3 412	0,319
	Bekar	176	15,795	4,956			
	Boşanmış	16	14,312	3,718			
	İlişkisi Var	57	16,736	5,482			

Medeni durum değişkeni için katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Yapılan analiz sonucunda medeni durum kategorilerine göre Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(3,412)= 0,640$; $p>0,05$.

Medeni Durum kategorilerine göre Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(3,412)= 1,174$; $p>0,05$.

Tablo 12. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyutları ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yapısal Stil	Gelecek Algısı	Aile Uyum	Kendilik Algısı	Sosyal Yeterlilik	Sosyal Kaynaklar
Duygusal İstismar	-0,027	0,076	-0,220*	0,003	0,075	0,189*
Fiziksel İstismar	0,066	0,027	-0,067*	0,092	0,109*	0,269*
Fiziksel İhmal	0,037	0,014	0,219*	0,004	-0,012	-0,109*
Duygusal İhmal	-0,006	-0,080	0,389*	-0,021	0,024	-0,158*
Cinsel İstismar	0,049	-0,017	-0,041	-0,050	-0,017	0,034
Aşırı Koruma	0,000	0,101*	-0,080	-0,013	0,046	0,139*
İnkâr	0,041	-0,024	0,185*	0,012	0,011	-0,089

*p<0,05

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İstismar alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Aile Uyum alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,220$; $p < 0,05$. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İstismar alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Aile Uyum alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,067$; $p < 0,05$. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İhmal alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Aile Uyum alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak

anlamli pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,219; p < 0,05$. Çocukluk ağı Travmaları leęinin Duygusal İhmal alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Aile Uyumı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır; $r = 0,389; p < 0,05$. Çocukluk ağı Travmaları leęinin İnkâr alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Aile Uyumı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,185; p < 0,05$.

Çocukluk ağı Travmaları leęinin Fiziksel İstismar alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Sosyal Yeterlilik alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,109; p < 0,05$.

Çocukluk ağı Travmaları leęinin Duygusal İstismar alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,189; p < 0,05$. Çocukluk ağı Travmaları leęinin Fiziksel İstismar alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,269; p < 0,05$. Çocukluk ağı Travmaları leęinin Fizik İhmal alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,109; p < 0,05$. Çocukluk ağı Travmaları leęinin Duygusal İhmal alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,158; p < 0,05$. Çocukluk ağı Travmaları leęinin Ařırđ Koruma alt boyut toplam puanı ile Psikolojik Dayanıklılık leęinin Sosyal Kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamli pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,139; p < 0,05$.

Tablo 13. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Niteliğe Uygunluk	Gelişme Fırsatı
Duygusal İstismar	0,159*	0,140*
Fiziksel İstismar	0,135*	0,143*
Fiziksel İhmal	-0,092	-0,091
Duygusal İhmal	-0,191*	-0,175*
Cinsel İstismar	0,009	-0,060
Aşırı Koruma	0,090	0,073
İnkâr	-0,160	-0,076

*p<0,05

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İstismar alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,159; p < 0,05$. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İstismar alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,135; p < 0,05$. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İhmal alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,191; p < 0,05$.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İstismar alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,140; p < 0,05$. Çocukluk Çağı

Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İstismar alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,143; p < 0,05$. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Duygusal İhmal alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,175; p < 0,05$.

Tablo 14. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeğinin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Niteliğe Uygunluk	Gelişme Fırsatı
Yapısal Stil	0,091	0,079
Gelecek Algısı	0,206*	0,112*
Aile Uyum	-0,140*	-0,156*
Kendilik Algısı	0,089	0,036
Sosyal Yeterlilik	0,045	-0,007
Sosyal Kaynaklar	0,126*	0,078

* $p < 0,05$

Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Gelecek Algısı alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = 0,206; p < 0,05$. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Aile Uyum alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Niteliğe Uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r = -0,140; p < 0,05$. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Gelecek Algısı alt

boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r= 0,112;p<0,05$. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Aile Uyumı alt boyut toplam puanı ile Mesleki Doyum Ölçeğinin Gelişme Fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır; $r= 0,156;p<0,05$.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışma çocukluk çağı travma yaşantılarının öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkileri olup olmadığını incelemek için yapılmıştır.

Çalışmaya katılan örneklemin sosyodemografik durumunun incelendiği analizlere bakıldığında çocukluk çağı travmaları ölçeğinin alt boyutları toplam puan ortalamaları çocukluk çağı travmaları genel toplam puan ortalamaları kadın ve erkek öğretmen katılımcıların puanları incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda kadın ve erkek katılımcılarda çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmal alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların fiziksel ihmal alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların fiziksel ihmal alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Bu veriler kadın öğretmenlerin çocuklukta erkek öğretmenlerden daha fazla fiziksel ihmale maruz kaldığını göstermiştir. Kişilik özelliklerinin çocukluk çağı travması ve cinsel mitlerle olan ilişkisinin incelendiği bir araştırmada ise erkek katılımcıların fiziksel ihmal alt boyut toplam puan ortalamaları, kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır (Çelik, 2019). Meyerson, Long ve Miranda (2002) tarafından yapılan çalışmada ise fiziksel istismar ve cinsiyet arasında fark tespit edilmezken cinsel istismar alt boyut toplam puan ortalaması daha yüksek çıkmıştır.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin genel toplam puan ortalamaları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Cinsiyet değişkeninin çocukluk çağı travmalarında ayırıcı bir etken olup olmadığına dair literatüre bakıldığında farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bostancı ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, cinsiyet değişkeni ve çocukluk çağı travma yaşantıları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (Bostancı ve ark., 2006). Pruessner, Dedovic, Khalili-Mahani, Engert, Pruessner ve Buss yaptıkları çalışmada ise erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek seviyede fiziksel veya duygusal ihmale maruz kaldıkları, kadınların ise erkeklere göre daha yüksek seviyede duygusal istismara maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travmaları ile boşanma ilişkisinin incelendiği bir araştırmada kadınların erkeklere

göre çocukluk çağı travmaları cinsel istismar alt boyut puan ortalama düzeyi daha yüksek çıkmıştır (Akyüz, 2020).

Katılımcıların sosyodemografik durumunun incelendiği analizlere bakıldığında psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyutları ile kadın erkek cinsiyetleri arasındaki analizler incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda kadın ve erkek öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık ölçeğinin yapısal stil alt boyutu, aile uyumu alt boyutu, sosyal yeterlilik alt boyutu ve sosyal kaynaklar alt boyutu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Anlamlı bir farklılığın çıkmama sebebi olarak kadın ve erkek cinsiyet dağılımının eşit dağılmadığı görülmektedir. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutu ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kadın katılımcıların gelecek algısı alt boyutu ve kendilik algısı alt boyut puan ortalamaları erkek katılımcıların gelecek algısı alt boyutu ve kendilik algısı alt boyutu puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadın katılımcılar gelecek algısı ve kendilik algısı alt boyutundan daha fazla puan elde etmiştir. Gelecek algısı ve kendilik algısı tanımlarına baktığımızda; gelecek algısı, bireyin gelecekte arzuladığı amaçların şundaki eylemleri üzerindeki etkisidir. Kendilik algısı ise bireyin kendisini nasıl tanımladığıdır. Bu tanımlardan yola çıkarak araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin geleceğe yönelik amaçlarının şu anda ki eylemlerine yansımaları, gerçekçi hedefler koymaları ve kendilerini bilme yetilerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Kadınların problemler karşısında yılmama ve çözümler üretebilme, kabullenme ve hemen pes etmeme davranışlarının erkeklere göre daha yüksek seviyede sahip olmaları çıkan sonuçlar ile açıklanabilir. İlgili araştırmalara baktığımızda Koç (2020) tarafından yapılan araştırmaya göre kadın katılımcıların psikolojik dayanıklılık düzeyleri erkek katılımcılara göre daha yüksektir. Evli bireyler ile yapılan bir çalışmaya göre ise katılımcıların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır (Bektaş ve Özben, 2016). Doğruer (2019) tarafından yapılan araştırmada katılımcı sayısının dengeli bir dağılımda olmamasının sebep olabileceği düşünülerek psikolojik dayanıklılık düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Hemşirelik bölümü öğrencileriyle yapılan bir araştırmada kadın öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin erkek

öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Turgut, 2018). Yapılan araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlar elde edildiği gözlenmiştir.

Cinsiyet değişkeni için mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu ve gelişme fırsatı alt boyutu arasında istatistiki olarak farklılık incelenmiştir. Niteliğe uygunluk alt boyutunda farklılık elde edilmezken gelişme fırsatı alt boyutunda farklılık elde edilmiştir. Erkek katılımcıların gelişme fırsatı toplam puan ortalamaları kadın katılımcıların gelişme fırsatı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre erkekler kadınlara göre mesleki doyum ölçeğini gelişme fırsatı alt boyutunda daha fazla puan elde etmişlerdir. Kadın öğretmenlerin iş haricinde aynı zamanda eş ve anne rolünde olmaları sebebiyle harcadıkları enerjinin meslek yaşamına yansıyabileceği ve bu nedenle de mesleki doyumlarının erkek öğretmenlere göre daha düşük olabileceği düşünülmektedir (Ergin, 1997). İlgili araştırmalara bakıldığında Bal (2018)'ın, yaptığı çalışmada erkek katılımcıların mesleki doyum düzeyi kadın katılımcılara göre yüksek bulunmuştur. Uzman hekimler üzerinde yapılan bir çalışmaya göre ise cinsiyet ve mesleki doyum arasında farklılık saptanmamıştır (Musall ve ark., 1995). Cömertpay (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre cinsiyet değişkeni ve mesleki doyum düzeyi arasında anlamlı bir fark çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yaş grupları değişkeni için çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar, aşırı koruma ve inkâr alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat yaş grupları değişkeni için çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmal alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir farklılık çıkmıştır. 20-25 yaş arası katılımcıların fiziksel ihmal alt boyut puan ortalamaları 26-30 yaş arası, 31-36 yaş arası ve 37 yaş üstü katılımcıların fiziksel ihmal alt boyut puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 20-25 yaş arası katılımcılar fiziksel ihmal alt boyutundan daha fazla puan elde etmiştir. Fiziksel ihmal, çocuğun olası tehlikelerden korunmaması, beslenme, giyim, barınma gibi fizyolojik ihtiyaçlarının tam karşılanmamasıdır (Aral, 2001). Araştırmamızın sonucuna baktığımızda ve bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda 20-25 yaş arası katılımcılarımızın fiziksel ihmal alt boyut puan ortalamasının fazla çıkmasının sebebinin bu yaş grubundaki bireylerin diğer yaş gruplarına göre çocukluk çağına daha yakın oldukları için yaşantılarının etkileri daha yoğun devam ettiği düşünülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde Türkiye Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması (2010)'nda görüşülen çocukların en büyük şikâyeti kendilerine aileleri tarafından sevgi ve ilgi gösterilmediği ve bakımlarının yetersiz kaldığı görüşünde olmalarıdır. Bu da gösteriyor ki çocukların en çok maruz kaldığı ihmal türü duygusal ihmal ve fiziksel ihmaldir. Çocukluk çağı travmaları ve boşanma ilişkisinin incelendiği bir araştırmada yaş değişkeni ile çocukluk çağı travmaları arasında ilişki olmadığı görülmüştür (Akyüz, 2020). Kazak (2018)'ın “erkek heteroseksüel ve homoseksüel bireylerin çocukluk çağı travması ile bağlanma stilleri ve bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin” incelendiği çalışmasında erkeklerin yaşlarına bağlı olarak cinsel yönelimlerine bağlı çocukluk çağı alt boyut puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yaş grupları değişkeni için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyutları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin yapısal stil alt boyutu, gelecek algısı, aile uyumu, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Farklılığa yaklaşan alt boyutlara baktığımızda aile uyumu ve sosyal kaynaklar alt boyutu farklılığa yaklaşan alt boyutlardır. 37 yaş ve üstü katılımcıların aile uyumu alt boyut puan ortalaması, 20-25 yaş arası, 26-30 yaş arası ve 31-36 yaş arası katılımcıların aile uyumu alt boyut puan ortalamasından daha yüksektir. Bu sonuca göre yaş yükseldikçe aile uyumuna yönelik yaklaşımların da yükseleceği düşünülmektedir. 37 yaş üstü katılımcıların sosyal kaynaklar alt boyut puan ortalaması daha yüksektir. Yaş yükseldikçe sosyal kaynakların da artacağı düşünülmektedir. Sosyal kaynaklar aile ile ilişkiler, arkadaş ilişkileri gibi durumları kapsamaktadır. 37 yaş üstü katılımcıların sosyal kaynaklarının yüksek çıkmasının yaş ile insan ilişkilerinin doğru orantılı bir şekilde iyileştirici olabileceği ve olgunluk seviyesi ile bağlantılı olduğu düşünülebilir. İlgili araştırmalara baktığımızda bazı araştırmalarda yaş değişkeni arttıkça, buna bağlı olarak psikolojik dayanıklılığın da arttığı sonuçlar arasındadır (Basım ve Çetin, 2011). Hemşirelik bölümü öğrencileriyle yürütülmüş olan bir çalışmada, yaş sayısı arttıkça psikolojik dayanıklılık düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Turgut, 2018).

Yaş grupları değişkeni için mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu ve gelişme fırsatı alt boyutu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde Korkutan (2018) tarafından yapılan çalışmada meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin mesleki doyum ile yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Biçer (2013) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin mesleki doyum ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dalçıçek (2016) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi ve ilkokul kademesinde çalışmakta olan rehber öğretmenlerin mesleki doyum ve yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmaların bulgularımızı desteklediği görülmektedir.

Medeni durum değişkeni için çocukluk çağı travmaları ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, aşırı koruma ve inkâr alt boyutu ile medeni durum değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Akyüz (2020) tarafından yapılan çalışmaya göre mevcut medeni duruma göre, çocukluk çağı travmalarının alt boyutlarından duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve cinsel istismar alt boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara göre, boşanmış ya da boşanma sürecinde olan kadınların, boşanmış ya da boşanma sürecinde olan erkek katılımcılardan cinsel istismar alt boyutunda anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu sonuçlanmıştır.

Medeni durum değişkeni için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki fark tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda yapısal stil, aile uyumu ve sosyal yeterlilik alt boyutlarında farklılık çıkmazken gelecek algısı, kendilik algısı ve sosyal kaynaklar alt boyutunda farklılıklar elde edilmiştir. Bekar öğretmenlerin gelecek algısı alt boyut puan ortalaması, kendilik algısı alt boyut puan ortalaması, sosyal kaynaklar alt boyut puan ortalaması, evli, boşanmış ve ilişkisi olan öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır. Buna göre bekar katılımcılar gelecek algısından, kendilik algısından ve sosyal kaynaklar puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir. İlgili araştırmalara bakıldığında ise Doğruer (2019) tarafından yapılan çalışmada psikolojik dayanıklılık ile medeni durum değişkeni

arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu ve evli katılımcıların psikolojik dayanıklılık düzeyinin bekar katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Medeni durum değişkeni için mesleki doyum ölçeğinin alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki fark tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda niteliğe uygunluk ve gelişme fırsatı alt boyutu ile medeni durum değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Recepoğlu ve Tümlü (2015) tarafından yapılan ve üniversite akademik personellerinin mesleki ve yaşam doyumlarının araştırıldığı çalışmada mesleki doyum ile medeni durum arasında anlamlı bir şekilde farklılık bulunmamıştır. Sarıca (2018) tarafından bir maden işletmesinde çalışan farklı meslek gruplarının mesleki doyumunun incelendiği çalışmaya göre mesleki doyum ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. İlgili literatür incelendiğinde Doğruer (2019) tarafından yapılan çalışmada çocukluk çağı travmaları ve psikolojik dayanıklılık arasında negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Benzer bir çalışma olan Aydın (2018) tarafından yapılan psikolojik sağlamlık ile çocukluk çağı travmatik yaşantılarının incelendiği araştırma sonuçlarına göre çocukluk çağı travmaları alt boyutları olan duygusal istismar, duygusal ihmal, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ile ve cinsel istismar ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmal alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmal alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin inkâr alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Bu sonuca göre psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile

uyumu alt boyutu toplam puanı arttıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyutu, fiziksel istismar alt boyutu, fiziksel ihmal alt boyutu, duygusal ihmal alt boyutu ve inkâr alt boyutu puanı da artacaktır. Diğer yandan psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puan ortalaması azaldıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyutu, fiziksel istismar alt boyutu, fiziksel ihmal alt boyutu, duygusal ihmal alt boyutu ve inkâr alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal yeterlilik alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Bu sonuca göre, psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal yeterlilik alt boyutu toplam puanı arttıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar alt boyut toplam puanı da artacaktır.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmal alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin aşırı koruma alt boyut toplam puanı ile psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal kaynaklar alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal kaynaklar alt boyut toplam puanı arttıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyutu, fiziksel istismar alt boyutu, aşırı koruma alt boyut toplam puanı da artacaktır. Öte yandan psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal kaynaklar alt boyut toplam puanı azaldıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmal alt boyut ve duygusal ihmal alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmal alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. Mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu toplam puanı arttıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar ve fiziksel istismar alt boyut toplam puanı da artacaktır. Mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu toplam puanı azaldıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmal alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmal alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. Mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutu toplam puanı arttıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar ve fiziksel istismar alt boyut toplam puanı da artacaktır. Mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutu toplam puanı azaldıkça çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmal alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. Mesleki doyum ölçeğinin niteliğe uygunluk alt boyutu toplam puanı arttıkça psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyut toplam puanı da artacaktır. Mesleki doyum ölçeğinin

niteliğe uygunluk alt boyutu toplam puanı azaldıkça psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı ile mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyut toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf bir ilişki vardır. Mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutu toplam puanı arttıkça psikolojik dayanıklılık ölçeğinin gelecek algısı alt boyut toplam puanı da artacaktır. Mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutu toplam puanı azaldıkça psikolojik dayanıklılık ölçeğinin aile uyumu alt boyut toplam puanı da azalacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmaya 328 kadın ve 88 erkek olmak üzere toplam 416 kişi katılmıştır. Kadın katılımcı sayısının fazla olması ve erkek katılımcı sayısının kadınlara nazaran az olması çocukluk çağı travmaları ölçeğinin alt boyutlarında, psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyutlarında ve mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutunda farklılık çıkmamasına sebep olduğu düşünülmektedir. Araştırma yapan yeni araştırmacılara erkek sayısı ile kadın sayısının eşit sayıda dağıtılması önerilmektedir.

Yaş grubu incelendiğinde, 20-25 yaş arası 112 kişi, 26-30 yaş arası 142 kişi, 31-36 yaş arası 63 kişi ve 37 yaş ve üzeri 99 kişi olduğu bulunmuştur. 31-36 yaş arası katılımcı sayısının diğer gruplara nazaran daha az olması çocukluk çağı travmaları ölçeğinin alt boyutlarında, psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyutlarında ve mesleki doyum ölçeğinin alt boyutlarında farklılık çıkmamasına sebep olduğu düşünülmektedir. Yeni araştırmacıların yaş dağılımı yaparken eşit sayıda dağıtılması önerilmektedir.

Medeni durumu incelendiğinde, evli 167 kişi, bekar 176 kişi, boşanmış 16 kişi ve ilişkisi var 57 kişi olduğu saptanmıştır. Evli ve bekar sayısının yeterli olduğu düşünülmekte fakat boşanmış ve ilişkisi var diyen katılımcı sayısını yetersiz olması çocukluk çağı travmaları ölçeğinin alt boyutlarında, psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyutlarında ve mesleki doyum ölçeğinin gelişme fırsatı alt boyutunda farklılık çıkmamasına sebep olduğu düşünülmektedir. Yeni araştırmacıların medeni durum değişkenini eşit sayıda dağıtılması önerilmektedir.

Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında, üniversite mezunu 362 kişi ve lisansüstü mezunu 54 kişi olduğu bulunmuştur. Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında üniversite mezunu sayısının fazla olması ve lisansüstü mezunu sayısının az olması araştırmada farklılık çıkmamasına sebep olmuştur. Araştırmaların ölçekleri dağıtırken üniversite ve yüksek lisans eğitim durumu olan katılımcılara eşit sayıda dağıtılması önerilmektedir.

Katılımcıların anne eğitim durumuna bakıldığında, hiç okula gitmemiş 44 kişi, ilkokul mezunu 202 kişi, ortaokul mezunu 44 kişi ve üniversite mezunu 36 kişi olduğu saptanmıştır. Katılımcıların baba eğitim durumuna bakıldığında, hiç okula gitmemiş 9 kişi, ilkokul mezunu 136 kişi, ortaokul mezunu 75 kişi, lise mezunu 122 kişi ve üniversite mezunu 74 kişi olduğu bulunmuştur. Araştırma farklılık çıkmaması sebebi olarak anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu katılımcı sayısının eşit olarak dağılmaması düşünülmektedir. Yeni araştırmacıların bu kriterlere dikkat etmesi önerilmektedir.

Araştırmamızda sadece öğretmenlik mesleğinde olan bireylerle çalışılmıştır. İleride yapılacak olan araştırmalarda farklı meslek mensuplarıyla karşılaştırmalı olarak çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum arasındaki ilişki incelenerek alan-yazına katkı sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aker, A.T. (2012). Temel Sağlık Hizmetlerinde Travmaya Yaklaşım. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Ruhsal Travma ve Afet Psikiyatrisi Çalışma Birimi Yayını.
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1, 95-119.
- Akyüz, E. (2020). Çocukluk çağı travmaları ve boşanma ilişkisi: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Kadın Danışma Merkezlerine başvuran bireyler örneği (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Alpaslan, A.H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. Kocatepe Tıp Dergisi, 15(2),194-201.
- Aras, A., Koşan, Z., Çalıkoğlu, E. O., & Yerli, E. B. (2014). Erzurum il Genelinde Birinci Basamak Sağlık Kurumlarında Görev Yapan Hekimlerin Tükenmişlik Sendromu ile İş Doyumu Düzeyleri ve İlişkili Faktörler. Halk Sağlığı Kongresi.
- Ataoğlu, A. İcmeli, C. Özçetin, A. (2000) Hekimlerde Mesleki İç Doyumu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Düzce Tıp Fakültesi Dergisi, 2.
- Aydın, E. (2018). Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Sağlamlık ve Depresyon Belirtileri Üzerine Etkisi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Bahar, G., Savaş, G. ve Bahar, A. (2009). Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4(12), 51-65.
- Bal, N. G., Orhan, F. Ö., & Doğaner, A. (2018). Asistan Hekimlerde Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Mesleki Doyum Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahramanmaraş.
- Balta, E. (2005). Bitmeyen Çocukluk, Erken Yetişkinlik ve Yeni Kapitalizm. Birikim Dergisi, 192,20-28.
- Basım, H.N. ve Çetin, F. (2010). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması. Türk Psikiyatri Dergisi, 22(2), 104-114.
- Başaran, İ. E. (2000). Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bektaş, M., & Özben, Ş. Evli Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1).
- Benard, B. (1991). Fostering resiliency in kids: Protective factors in the family, school, and community.

- Biçer, M. (2013). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki doyumları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N. B., Atık, B. ve San, P. (1991). Türkiye'nin 16 ilinde 4-12 Yaşlar Arasındaki 50.473 Çocuğa Fiziksel Ceza Verme Sıklığı ve Buna İlişkin Problem Durumlarının İncelenmesi. *Aile ve Toplum*, 1(1), 1-14.
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N. ve Güneysu, S. (1991). 4-12 Yaşları Arasında 16100 Çocukta Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme, *Çocuk İstismarı Ve İhmalı. Çocukların Kötü Muameleden Korunması Dergisi*, 9-54.
- Boran, P., Gökçay, G., Devecioğlu, E. ve Eren, T. (2013). Çocuk Gelinler. *Marmara Medical Journal*, 26, 58-62.
- Bostancı, N., Albayrak, B., Bakoğlu, İ., & Çoban, Ş. (2006). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. In *New/Yeni Symposium Journal* (Vol. 44, No. 4, pp. 189-195).
- Büyükcebeci, A. (2019). Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Yaratıcı Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi ile İlişkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3187-3213.
- Cömertpay, E., ve Kıran, B. (2019) “Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği Gözden Geçirme Çalışması”, 3. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi, Bildiriler, 157-171
- Çetin, M., & Özcan, K. (2004). Okul yöneticilerinin etik davranışlarının öğretmenlerin iş doyumuna etkisi. Keser, A. (2006). *Çalışma Yaşamında Motivasyon*. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Çevik, N. K. ve Korkmaz, O. (2014). Türkiye’de Yaşam Doyumu ve İş Doyumu Arasındaki İlişkinin İki Değişkenli Sıralı Probit Model Analizi. *Niğde Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 126.
- Dağlı, T. ve İnancı, M. A. (2011). İhmal ve istismara uğrayan çocuğa bütüncül yaklaşım. *Hastane temelli çocuk koruma merkezleri için başvuru kitabı*. UNICEF Türkiye Ülke Ofisi, 32-148.
- Dalçıçek, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilköğretim kademesinde görev yapan rehber öğretmenlerin mesleki doyumlarının karşılaştırılması. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Demirkapı, E. Ş. (2013). Çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve kimlik gelişimine etkisi ve bunların psikopatolojiler ile ilişkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği’nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.

- Eren Gümüş, A. (2017). Çocuk cinsel istismarı şüphesinin bildirimi öncesinde çocukla yapılacak ilk görüşme. *Klinik Psikiyatri*, 20, 45-58.
- Eren, E. (2007). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Dağıtım.
- Ergin, C. (1997). Bir iş doyumu ölçümü olarak “İş Betimlemesi Ölçeği”: Uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(39), 25-36.
- Eroğlu, E., Sarıkamış, Ç., & Konuk, M. (2006). Örgüt Kültürü ve Örgütsel İletişim Arasındaki İlişkinin Örgüte Bağlılık ve İş Tatminine Etkisi: Başarı Teknik Servis A. Ş'de Bir Uygulama.
- Eskin, M., Akoğlu, A. ve Uygur, B. (2006). Ayaktan Tedavi Edilen Psikiyatri Hastalarında Travmatik Yaşam Olayları ve Sorun Çözme Becerileri: İntihar Davranışıyla İlişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 266-2.
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American journal of preventive medicine*, 14(4), 245-258.
- Garnezy, N. (1991). Resilience and Vulnerability to Adverse Developmental Outcomes Associated with Poverty. *Am Behav Sci*, 34, 416-430.
- Geyik Koç, G. (2020). Bilişsel Esneklik ve Psikolojik Dayanıklılık ile Stresle Başa Çıkma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 113-126.
- Gölge, Z. B. (2005). Cinsel Travma Sonrası Oluşan Ruhsal Sorunlar. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 42(4), 19-28.
- Gündüz, B., Çapri, B. ve Gökçakan, Z. (2013). Mesleki Tükenmişlik, İşle Bütünleşme ve İş Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Journal of Educational Sciences Research*, 3(1), 28-49.
- Güner, S., Güner, Ş. İ. ve Şahan, M. H. (2010). Çocuklarda Sosyal ve Medikal Bir Problem: İstismar. *Van Tıp Dergisi*, 17(3), 108-113.
- Herman, J. (2011). Travma ve İyileşme, Şiddetin Sonuçları-Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre. (T. Tosun, Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- İncir, G. (1990). Çalışanların İş Doyumu Üzerine Bir inceleme: Ankara. *Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları*, 401, 79.

- İçeri, E. (2008). Cinsel İstismar: Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı. Hekimler Yayın Birliği: Ankara.
- İnandı, T., Sangün, Ö. ve Turhan, E. (2006). Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi. Türk Tabipler Birliği Sürekli Tıp Eğitim Dergisi, 15(9), 153.
- İnci, F. ve Boztepe, H. (2013). Travma Sonrası Büyüme: Öldürmeyen Acı Güçlendirir mi?. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 4(2),80-84.
- Kadıoğlu, F. (2014). Psikolojik danışmanların (rehber öğretmenlerin) mesleki doyum ile kendilerine saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kağan, M. (2010). Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim okulları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi. Ankara ili örneği. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 12-1.
- Kairys, S. W. ve Johnson, C. F. (2002). The psychological maltreatment of childrentechanical report. Official Journal of the American Academy of Pediatrics, 109(4), 1-3
- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp A.S. (2004). Çocuk istismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 47, 140-151.
- Karlıdağ, R. Ünal, S. YoloğluS. (2000) Hekimlerde İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyi, Türk Psikiyatri Dergisi,11(1).
- Kayabaşı, Y. Bazı Değişkenler Açısından Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(20), 191-212.
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Droegemueller, W. Ve Silver,H.K.(1985).Thebattered-child syndrome. Child Abuse and Neglect, 9(2), 143-154.
- Koç, F., Halıcıoğlu, O. ve Akşit, S. (2014). Hangi bulgular fiziksel istismarı düşündürür?. The Journal of Pediatric Research, 1(1), 1-5.
- Korkutan, T. B. (2018). Meslek Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Mesleki Doyumu ile Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Doctoral dissertation, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kulaksızozoğlu, A. (1998). Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: Remzi Yayınları.
- Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F. (Ed.). (2017). Rehberlik ve psikolojik danışmada kullanılan ölçekler. Ankara: Nobel.
- Limoncu, S. ve Atmaca, A. B. (2018). Çocuk Merkezli Afet Yönetimi. Megaron, 13(1), 132-143.

- Luthans, F. (2011). *Organisational Behavior an Evidance-Based Approach* Singapore. McGraw-Hill Irvin Inc.
- Luthar, S.S., Cicchetti, D. ve Becker, B. (2000). The Construct of Resiliense: A Critical Evaluation and Guidelines for Future Work. *Child Development*, 71(3), 543-562.
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity: Challenges and prospects. In *Educational resilience in inner city America: Challenges and prospects*, 3-25.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary Magic: Resilience Processes in Development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238.
- Meyerson, L. A., Long, P. J., Miranda Jr, R., & Marx, B. P. (2002). The influence of childhood sexual abuse, physical abuse, family environment, and gender on the psychological adjustment of adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 26(4), 387-405.
- Musal, B., Elçi, Ö. Ç., & Ergin, S. (1995). Uzman hekimlerde mesleki doyum. *Toplum ve hekim*, 10(68), 2-7.
- Nickel, M.K., Tritt, K., Mitterlehner, F.O., Leiberich, P., Nickel, C., Lahmann, C., Loew, T.H. (2004). Sexual abuse in childhood and youth as psychopathologically relevant life occurrence: Cross-sectional survey. *Croatian Medical Journal*, 45, 483- 489.
- Örsel, S., Karadağ, H., Karaoğlu Kahiloğulları, A. ve Akgün Aktaş, E. (2011). Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji ile İlişkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 12, 130-136.
- Örücü, E., Yumuşak, S. ve Bozkır, Y. (2006). Kalite yönetimi çerçevesinde bankalarda çalışan personelin iş tatmini ve iş tatminini etkileyen faktörlerin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 13(1), 39-51.
- Pak, M. D., Özcan, E. ve Çoban, A. (2017). Acil Servis Çalışanlarının İkincil Travmatik Stres Düzeyi ve Psikolojik Dayanıklılığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 628-644.
- Peltonen, K. (2010), Parental Violence and Adolescent Mental Health. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 19, 813-822.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve Şiddet*. İstanbul: Der Yayınları.
- Polat, O. (2007). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı – Tanımlar 1*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Polat, O. (2016). Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.
- Polat, O. (Ed.). (2007). Sosyal hizmetler ve koruma kararı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Pruessner JC., Dedovic K., Khalili-Mahani N., Engert V., Pruessner M., Buss C. (2008). Deactivation of the limbic system during acute psychosocial stress: evidence from positron emission tomography and functional magnetic resonance imaging studies. Biol Psychiatry. 63:234-40
- Seğmenli, S. (2001). Rehber öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Swenson, C. C., Kolko, D. J. (2000). Long term management of the developmental consequences of childphysical abuse.R.M.Reece,(Ed.),Treatmentof child abuse: Common ground for mental health, medical and legal practitioners. 135-154.
- Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlanması ve Geçerlilik ve Güvenilirliği. Türkiye Klinikleri J Med, 32(4), 54-63.
- Taner, H.A., Çetin, F.H., Işık, Y. ve İşeri, E. (2015). Cinsel İstismara Uğrayan Çocuk ve Ergenlerde Psikopatoloji ve İlişkili Risk Etkenleri. Anatolian Journal Of Psychiatry,16, 294-300.
- Tınaz, Pınar, (2005). Çalışma Yaşamından Örnek Olaylar, İstanbul.
- Topbaş, M. (2004). İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 3(4), 76-80.
- Ünal, S., Karlıdağ, R. ve Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeylerinin Yaşam Doyumu Düzeyleri ile İlişkisi. Klinik Psikiyatri, 4(2), 113-118.
- Walker C. E., Bonner B.L. ve Kaufmann K.L. (1988). The Physically and Sexually Abused Child: Evaluation and Treatment. New York: Pergamon Press.
- Yelboğa, A. (2007). Bireysel Demografik Değişkenlerin İş Doyumu ile İlişkisinin Finans Sektöründe İncelenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 1-19.
- Zoroğlu, S.S., Tüzün Ü., Şar, V., Kora, M., Eröcel, M. ve Alyanak, B. (2001) Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalinin Olası Sonuçları. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2, 69-78.

EKLER

EK-A

Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

Sizi, **İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu**'ndan 22 /04 /2021 tarih 2021-14 sayı ile izin alınan* ve Livanur ERYİĞİT tarafından yürütülen "Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Dayanıklılık ve Mesleki Doyum ile İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Katılımlınız için şimdiden teşekkür ederim.

*İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulundan izini alındıktan sonra doldurularak kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı	Çalışmanın amacı, çocukluk çağı travma yaşantılarına sahip bireylerde psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyum ile ilişkilerini incelemektir.
Araştırmanın Yöntemi	Yapılacak olan çalışmayla bireyin çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik dayanıklılık ve mesleki doyumuyla ilişkisi araştırılacaktır. Çalışma online platformdan anket yoluyla yapılacaktır. Bu araştırma betimsel bir çalışma olup, araştırmada genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Çalışmada veri toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan "Kişisel Bilgi Formu", "Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği", "Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" ve "Mesleki Doyum Ölçeği" kullanılacaktır. Çalışmanın katılımcılar için herhangi bir riski yoktur.

Araştırmanın Öngörülen Süresi (Başlama ve Bitiş Tarihi)	18/02/2021 - 28/05/2021
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı	400 kişi
Araştırmanın Yapılacağı Yerler	Elektronik ortamda, Google Form aracılığıyla ölçekler ulaştırılacaktır
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet ☐ Hayır ☒

Tablo katılımcıların anlayabileceği biçimde, akademik dil kullanılmadan yazılacaktır.

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma yürütücüsü (Tez çalışmalarında Danışman tarafından imzalanacaktır.)

Adı ve Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL	Tarih ve İmza
Adres ve telefo		

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefo		

Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vasi

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefo		

EK-B

Kişisel Bilgi Formu

Merhaba sayın katılımcılar;

Bu anket; yüksek lisans tez konusu için gerekli olan bilimsel verilerin toplanması amacıyla yapılmaktadır.

Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur, vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacaktır.

Araştırmanın kesin ve doğru sonuçlar verebilmesi için lütfen ölçek maddelerine içten ve dürüst yanıtlar veriniz.

Livanur ERYİĞİT

Gelişim Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

Yaşınız:

Medeni Durumunuz:

☐ Evli ☐ Bekar

☐ İlişkisi var

☐ Boşanmış

Eğitim Durumunuz:

☐ İlkokul Mezunu

☐ Ortaokul Mezunu

☐ Lise Mezunu

☐ Üniversite Mezunu

☐ Lisansüstü Mezunu

Annenizin eğitim seviyesi:

- ☐ Hiç okula gitmemiş
- ☐ İlkokul Mezunu
- ☐ Ortaokul Mezunu
- ☐ Lise Mezunu
- ☐ Üniversite Mezunu
- ☐ Lisansüstü Mezunu

Babanızın eğitim seviyesi:

- ☐ Hiç okula gitmemiş
- ☐ İlkokul Mezunu
- ☐ Ortaokul Mezunu
- ☐ Lise Mezunu
- ☐ Üniversite Mezunu
- ☐ Lisansüstü Mezunu

Çocukluk döneminizdeki aile tipiniz hangisidir? (Açıklama: Çekirdek aile: anne, baba ve çocuktan oluşan. Geniş aile: anne, baba, çocuk ve büyük anne, büyük babadan oluşan. Boşanmış aile: anne ve baba boşanmış.)

- ☐ Çekirdek aile ☐ Geniş aile ☐ Boşanmış aile

Çocukluk döneminizdeki ailenizde baskın olan tutum hangisidir?

- ☐ Demokratik Tutum ☐ Baskıcı Tutum ☐ Mükemmeliyetçi Tutum
- ☐ Dengesiz-Kararsız Tutum ☐ Koruyucu Tutum ☐ İlgisiz Tutum

Çocukluk döneminizde ailenizin gelirini nasıl tanımlarsınız:

- ☐ Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek

Annenizin çalışma durumu: ☐ Ev hanımı ☐ Çalışan-Emekli

Ailenizde sizinle beraber kaç kardeşsiniz?

Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?

EK-C

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ-33)

Aşağıda yer alan maddeleri dikkatlice okuyarak, katılma derecenizi en iyi yansıtan rakamın üzerine (X) işareti koyunuz. Bazı maddelere cevap vermek zor olabilir. Ancak her bir maddede sizi en iyi yansıtan rakamı işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Çocukluğumda ya da ergenliğimde...

1)Yeterli yemeğim olurdu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

2) Gündelik bakım ve güvenliğim sağlanıyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

3) Anne ya da babam kendilerine layık olmadığımı ifade ederlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

4) Fiziksel ihtiyaçlarım tam olarak karşılanırdı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

5) Ailemde sorunlarımı paylaşabileceğim biri vardı

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

6) Üst baş açısından bakımsızdım.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

7) Sevildiğimi hissediyordum.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak

5.Çok Sık 8) Anne ya da babam kendimden utanmama neden olurdu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

9) Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

10) Ailemde değiştirmek istediğim şeyler vardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

11) Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

12)Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

13) Anne ya da babam fikirlerimi önemserdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

14) Ailemdekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

15) Fiziksel bakımdan hırpalanmış olduğuma inanıyorum.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

16) Çocukluğum mükemmeldi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

17) Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

18)Ailemde birisi benden nefret ederdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

19)Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

20) Biri bana cinsel amaçla dokunmaya ya da kendisine dokundurtmaya çalıştı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

21) Kendisi ile cinsel ilişki kurmadığım takdirde bana zarar vermekle tehdit eden biri vardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

22) Benim ailem dünyanın en iyisiydi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

23) Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak

5.Çok Sık

24) Birisi bana cinsel tacizde bulundu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

25) Ailemdekiler bana karşı suçlayıcıydı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

26) İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

27) Cinsel istismara uğradığım kanısındayım.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

28) Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

29) Ailemdelikler yaşıtırlarımla ve arkadaşlarımla görüşmemi kısıtlardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

30) Ailemdelikler her şeyime karıştırdı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

31) Anne ve babam bir işi kendi başıma yapmama fırsat verirlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

32)Ailemdelikler rahat vermeyecek derecede peşimdeydiler.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

33)Anne ya da babam beni kontrol etmek için kişisel eşyalarımlı benden habersiz karıştırdı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

EK-D

Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

Aşağıda Psikolojik Dayanıklılığınıza ilişkin sorular yer almaktadır. Aşağıdaki soruların yanında yer alan kutucuklardan size en yakın olan kutucuğu 1,2,3,4,5 sayılarından birini işaretleyiniz.

1. Beklenmedik bir olay olduğunda...	Her zaman bir çözüm bulurum	☐	☐	☐	☐	☐	Çoğu kez ne yapacağımı kestiremem
2. Gelecek için yaptığım planların...	Basarılması zordur	☐	☐	☐	☐	☐	Basarılması mümkündür
3. En iyi olduğum durumlar şu durumlardır...	Ulaşmak istediğim açık bir hedefim olduğunda	☐	☐	☐	☐	☐	Tam bir günlük boş bir vaktim olduğunda
4. ...olmaktan hoşlanıyorum	Diğer kişilerle birlikte	☐	☐	☐	☐	☐	Kendi başıma
5. Ailemin, hayatta neyin önemli olduğu konusundaki anlayışı...	Benimkinden farklıdır	☐	☐	☐	☐	☐	Benimkiyle aynıdır
6. Kişisel konuları ...	Hiç kimseyle tartışmam	☐	☐	☐	☐	☐	Arkadaşlarımla/Aile-üyeleriyle tartışabilirim
7. Kişisel problemlerimi...	Çözemem	☐	☐	☐	☐	☐	Nasıl çözebileceğimi bilirim
8. Gelecekteki hedeflerimi...	Nasıl başaracağımı bilirim	☐	☐	☐	☐	☐	Nasıl başaracağımdan emin değilim
9. Yeni bir iş/projeye başladığımda ...	İleriye dönük planlama yapmam, derhal işe başlarım	☐	☐	☐	☐	☐	Ayrıntılı bir plan yapmayı tercih ederim
10. Benim için sosyal ortamlarda rahat/esnek olmak	Önemli değildir	☐	☐	☐	☐	☐	Çok önemlidir
11. Ailemle birlikteyken kendimi ... hissedirim	Çok mutlu	☐	☐	☐	☐	☐	Çok mutsuz
12. Beni ...	Bazı yakın arkadaşlarım/aile üyelerim cesaretlendirebilir	☐	☐	☐	☐	☐	Hiç kimse cesaretlendiremez
13. Yeteneklerim...	Olduğuna çok inanırım	☐	☐	☐	☐	☐	Konusunda emin değilim
14. Geleceğimin ... olduğunu hissediyorum	Ümit verici	☐	☐	☐	☐	☐	Belirsiz
15. Şu konuda iyiyimdir...	Zamanımı planlama	☐	☐	☐	☐	☐	Zamanımı harcama
16. Yeni arkadaşlık konusu ... bir şeydir	Kolayca yapabildiğim	☐	☐	☐	☐	☐	Yapmakta zorlandığım
17. Ailem şöyle tanımlanabilir ...	Birbirinden bağımsız	☐	☐	☐	☐	☐	Birbirine sıkı biçimde kenetlenmiş
18. Arkadaşlarımla arasındaki ilişkiler ...	Zayıftır	☐	☐	☐	☐	☐	Güçlüdür
19. Yargılarıma ve kararlarıma ...	Çok fazla güvenmem	☐	☐	☐	☐	☐	Tamamen güvenirim
20. Geleceğe dönük amaçlarım ...	Belirsizdir	☐	☐	☐	☐	☐	İyi düşünülmüştür
21. Kurallar ve düzenli alışkanlıklar ...	Günlük yaşamımda yoktur	☐	☐	☐	☐	☐	Günlük yaşamımı kolaylaştırır
22. Yeni insanlarla tanışmak ...	Benim için zordur	☐	☐	☐	☐	☐	Benim iyi olduğum bir konudur
23. Zor zamanlarda, ailem ...	Geleceğe pozitif bakar	☐	☐	☐	☐	☐	Geleceği umutsuz görür
24. Ailemden birisi acil bir durumla karşılaştığında...	Bana hemen haber verilir	☐	☐	☐	☐	☐	Bana söylenmesi bir hayli zaman alır
25. Diğerleriyle beraberken	Kolayca gülerim	☐	☐	☐	☐	☐	Nadiren gülerim
26. Başka kişiler söz konusu olduğunda, ailem şöyle davranır:	Birbirlerini desteklemez biçimde	☐	☐	☐	☐	☐	Birbirlerine bağlı biçimde
27. Destek alırım	Arkadaşlarımdan/aile üyelerinden	☐	☐	☐	☐	☐	Hiç kimseden
28. Zor zamanlarda ... eğilimim vardır	Her şeyi umutsuzca gören bir	☐	☐	☐	☐	☐	Beni başarıya götürebilecek iyi bir şey bulma
29. Karşılıklı konuşma için güzel konuların düşünülmesi, benim için ...	Zordur	☐	☐	☐	☐	☐	Kolaydır
30. İhtiyacım olduğunda ...	Bana yardım edebilecek kimse yoktur	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman bana yardım edebilen birisi vardır

31. Hayatımdaki kontrol edemediğim olaylar (ile) ...	Başa çıkmaya çalışırım	☐	☐	☐	☐	Sürekli bir endişe/kaygı kaynağıdır
32. Ailemde şunu severiz ...	İşleri bağımsız olarak yapmayı	☐	☐	☐	☐	İşleri hep beraber yapmayı
33. Yakın arkadaşlarım/aile üyeleri ...	Yeteneklerimi beğenirler	☐	☐	☐	☐	Yeteneklerimi beğenmezler

EK-E

Mesleki Doyum Ölçeği

Mesleki Doyum Ölçeği ile kişinin mesleğin üyesi ve iş yaşamında ne derece mutlu olduğu değerlendirilir.

Açıklama: Aşağıda işinize ilişkin bazı sorular sorulmaktadır. Sizden istenen her soruyu dikkatle okuyup size en uygun gelen şıkkı işaretlemenizdir.

		Her zaman	Sık Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1	Bir kez daha dünyaya gelseniz aynı mesleğe girmek ister misiniz?					
2	Yaptığınız işi önemli ve anlamlı buluyor musunuz?					
3	Mesleğinizi başkalarına önerir misiniz?					
4	Keşke başka bir iş yapan insan olsam dediğiniz olur mu?					
5	Mesleğinizin gelişimine olanak verdiğini düşünüyor musunuz?					
6	İşyerinize hevesle gelir misiniz?					
7	İşiniz ile ilgili yeni bir şey öğrenmeye çalışır mısınız?					
8	İşyerinizde aldığınız eğitime uygun bir iş yapıyor musunuz?					
9	İş günü sonunda kendinizi mutsuz ve bıkkın hisseder misiniz?					
10	Fırsatını bulduğunuz an başka bir işe geçmeyi düşünür müsünüz?					
11	Erken emekli olup bir köşeye çekilmeyi düşünür müsünüz?					
12	Meslektaşlarınızla karşılaştığınızda onların işlerini nasıl yaptıklarını sorar mısınız?					
13	Mesleki bilgilerinizi artırmak için seminerlere, kongrelere katılır mısınız?					
14	İşyerinizde bazı engeller çalışma isteğinizi engeller mi?					
15	İşinizin yeteneğinize uygun olduğunu düşünür müsünüz?					
16	Mesleğinizle ilgili yayınları izler misiniz?					
17	Mesleğinizi yürütürken karşılaştığınız engellerle mücadele ediyor musunuz?					
18	İşinizin ilgilerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?					
19	Mesleğinizi değiştirmeyi düşündüğünüz anlar oldu mu?					
20	Meslek bilgilerinizi artırmaya yönelik girişimlerde bulunuyor musunuz?					

T.C.

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 22.04.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-14

KARAR NO: 2021-14-33: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 190624144 numaralı Livanur ERYİĞİT' in, 'Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Dayanıklılık ve Mesleki Doyum İle İlişisinin incelenmesi” konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 26.03.2021 tarih ve 2021-10 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy çokluğu ile karar verildi.